

GAIRĖS PAREIŠKĖJAMS
PAGAL LIETUVOS 2004–2006 METŲ BENDROJO PROGRAMAVIMO DOKUMENTO
KAIMO PLĖTROS IR ŽUVININKYSTĖS PRIORITETO PRIEMONĖS „KAIMO
VIETОВIŲ PRITAIKYMO IR PLĖTROS SKATINIMAS“
VEIKLOS SRITIS „ŽEMĖS ŪKIO IR ARTIMŲ EKONOMINĖS VEIKLOS
SEKTORIŲ ĮVAIRINIMAS, SIEKIANT ĮVAIRIAPUSIO EKONOMINĖS VEIKLOS
POBŪDŽIO IR ALTERNATYVIŲ PAJAMŲ ŠALTINIŲ“ BEI „KAIMO TURIZMO IR
AMATŲ SKATINIMAS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Lietuva, tapusi pilnateise Europos Sąjungos (toliau - ES) nare, prisijungė prie ES struktūrinės politikos įgyvendinimo. Jos tikslas – finansinėmis priemonėmis mažinti ES valstybių ekonominius ir socialinius skirtumus bei pagerinti atsilikusių Europos regionų konkurencingumą. Pagrindinis šios politikos įgyvendinimo instrumentas yra ES struktūrinių fondų lėšos, kurios skirstomos vadovaujantis programų finansavimo nuostatomis.

Lietuva 2004-2006 metais finansinę paramą gaus iš keturių ES struktūrinių fondų.

ES struktūrinių fondų lėšų efektyviam naudojimui buvo parengtas ir suderintas su Europos Komisija Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumentas (toliau - BPD). Europos Komisija 2004 m. birželio 18 d. oficialiai patvirtino BPD. BPD – tai ES investicijų Lietuvai planavimo dokumentas, kuriame nustatoma šalies plėtros strategija, ES struktūrinės paramos investavimo kryptys ir priemonės, pateikiamas finansavimo priemonių ir uždavinių aprašymas bei būsimos paramos finansavimas. BPD priedas, kuriame pateikta detali informacija apie ES struktūrinių fondų remiamas priemones, veiklos rūšis, paramos dydžius, paramos intensyvumą, tinkamus pareiškėjus, reikalavimus jiems, gali būti keičiamas pritarus Priežiūros komitetui Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo priežiūrai atlikti.

BPD yra numatyti 5 prioritetai: „Socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra“, „Žmogiškųjų išteklių plėtra“, „Gamybos sektoriaus plėtra“, „Kaimo plėtra ir žuvininkystė“, „Techninė parama“. Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioritete numatytos 7 kaimo plėtros priemonės bus remiamos iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyriaus. Iš šio skyriaus kaimo plėtros priemonėms 2004-2006 metais BPD numatyta skirti 423,678 mln. Lt, o bendrojo finansavimo iš Lietuvos biudžeto – 179,016 mln. Lt.

Šis dokumentas (toliau - Gairės) skirtas projektų rengėjams, kurių projektai bus teikiami pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto priemonės „Kaimo vietovių pritaikymo ir plėtros skatinimas“ veiklos sritis „Žemės ūkio

ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ bei „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“.

Gairės parengtos vadovaujantis 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1257/1999 dėl Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) paramos kaimo plėtrai ir iš dalies pakeičiančiu bei panaikinančiu tam tikrus reglamentus (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2004 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 583/2004), 2004 m. balandžio 29 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 817/2004, nustatančiu išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1257/1999 dėl Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) paramos kaimo plėtrai taikymo taisykles, 1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1260/1999, nustatančiu bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2003 m. gegužės 26 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1105/2003), 2000 m. liepos 28 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1685/2000, nustatančiu išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999 įgyvendinimo taisykles dėl struktūrinių fondų bendrai finansuojamos veiklos išlaidų tinkamumo (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2004 m. kovo 10 d. Komisijos reglamentu (EB) 448/2004).

Keičiantis Gairėse nurodytiems teisės aktams turi būti vadovujamasi galiojančiais teisės aktais.

Už BPD rengimą bei įgyvendinimo priežiūrą, visų ES struktūrinių fondų mokėjimo funkciją atsakinga Lietuvos Respublikos finansų ministerija (toliau – Finansų ministerija), adresas: J.Tumovaižganto g. 8A/2, LT-01512 Vilnius, Lietuvos Respublika.

Už BPD Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto kaimo plėtros priemonių įgyvendinimą ir priežiūrą, už priskirtų BPD priemonių ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų planavimą atsakinga Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau – Žemės ūkio ministerija), adresas: Gedimino pr. 19, LT – 01103 Vilnius, Lietuvos Respublika.

Už BPD Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto priemonių projektų administravimą ir įgyvendinimo priežiūrą atsakinga Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra), adresas: Gedimino pr. 19, LT – 01103 Vilnius, Lietuvos Respublika.

II. VARTOJAMOS SĄVOKOS

Pareiškėjas – asmuo, teikiantis paraišką gauti ES struktūrinių fondų paramą.

Paraiška – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti paramą projektui įgyvendinti. Paraiškos forma susideda iš dviejų dalių – bendrosios ir specialiosios. Bendroji paraiškos formos dalis yra parengta Finansų ministerijos, o specialioji – Žemės ūkio ministerijos.

Patikra vietoje – Agentūros Kontrolės departamento darbuotojų atliekamas fizinis ir administracinis pareiškėjo paraiškoje ar mokėjimo prašyme pateiktų duomenų ir dokumentų patikrinimas projekto įgyvendinimo vietoje.

Finansinę būklę patvirtinantys dokumentai – metinės finansinės atskaitomybės ataskaitos: balansas, pelno (nuostolių) arba ūkininko ūkio veiklos rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita, ilgalaikio turto ir nusidėvėjimo kaitos ataskaita, aiškinamasis raštas už praėjusius vienerius ir ataskaitinius finansinius metus.

Projektas (verslo planas) – dokumentas, pagrindžiantis numatomų rezultatų tikslingumą, finansiškai (ekonomiškai) ir techniškai įrodantis rezultatams pasiekti pasirinkto būdo efektyvumą, taip pat reikiamus išteklius, pasirinkto būdo taikymo pradžios ir rezultatų pasiekimo laiką, detalu pasirinkto būdo taikymo planą.

Projekto įgyvendinimo laikotarpis – tai laikotarpis nuo projekto išlaidų darymo pradžios iki paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo Agentūrai.

Parama – ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšos, skirtos projektams finansuoti. Parama apima visas galimas finansavimo formas (subsidiją, dotaciją ir kitas).

Projekto vykdytojas – asmuo, pateikęs projekto paraišką, gaunantis ar gavęs ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų.

Tinkamos kompensuoti išlaidos – projekto įgyvendinimo metu faktiškai patirtos išlaidos, atitinkančios šiose Gairėse bei paramos sutartyje nurodytas sąlygas.

Paramos sutartis – paramos projektams, įgyvendinamiems pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones, skyrimo sutartis. Šia sutartimi nustatoma skiriamos paramos suma, paramos suteikimo sąlygos, mokėjimo tvarka, šalių teisės ir pareigos, kt.

Statybinės medžiagos – naujos prekės, kurios gali būti panaudotos statybos reikmėms, kai yra sudedamoji projekto dalis, jų įsigijimas pagrįstas projekto vykdytojo išlaidų deklaracijomis, jas įrodančių dokumentų originalais arba (jei tai neįmanoma) oficialiai patvirtintomis kopijomis, kurių data nėra ankstesnė nei Agentūros ir projekto vykdytojo paramos sutarties pasirašymo data, atitinka Europos Sąjungos teisės aktais nustatytus saugos reikalavimus; įvykdžius projektą, įgyvendinta investicija taps projekto vykdytojo nuosavybe.

Statybos ir rekonstrukcijos darbai - įvairūs veiksmai, atliekami statant statinį, bei veiksmai, kurių tikslas - iš esmės pertvarkyti esamą statinį, pagerinti jo kokybę ir kurie yra glaudžiai susiję su projekto tikslais, kai jie yra sudedamoji projekto dalis, neiškaičius išlaidų, susijusių su esamų pastatų ar įrangos nugriovimu ar išardymu, yra pagrįsti projekto vykdytojo išlaidų deklaracijomis, jas įrodančių dokumentų originalais arba (jei tai neįmanoma) oficialiai patvirtintomis kopijomis, kurių data nėra ankstesnė nei Agentūros ir projekto vykdytojo paramos sutarties pasirašymo data; įvykdžius projektą, įgyvendinta investicija taps projekto vykdytojo nuosavybe.

Įrenginiai ir mechanizmai – nauji įrenginiai ir mechanizmai (įskaitant programinę įrangą, mašinas, prietaisus, įtaisus energijai, medžiagoms gaminti ir informacijai priimti, perduoti ar keisti), atitinkantys Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemonių specifinius reikalavimus, kai jie yra sudedamoji projekto dalis, jų įsigijimas pagrįstas projekto vykdytojo išlaidų deklaracijomis, jas įrodančių dokumentų originalais arba (jei tai neįmanoma) oficialiai patvirtintomis kopijomis, kurių data nėra ankstesnė nei Agentūros ir projekto vykdytojo paramos sutarties pasirašymo data, atitinka Europos Sąjungos teisės aktais nustatytus saugos reikalavimus, jų instaliavimo ir montavimo išlaidos neviršija išlaidų, pagrįstų sutartimis tarp projekto vykdytojo ir rangovo; įvykdžius projektą, įgyvendinta investicija taps projekto vykdytojo nuosavybe.

Bendrosios išlaidos – atlyginimas architektams, inžinieriams ir konsultantams, statinio projekto (įskaitant statinio projekto ekspertizę) parengimo išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų įsigijimo, audito išlaidos, jei jos yra sudedamoji projekto dalis, yra pagrįstos projekto vykdytojo išlaidų deklaracijomis, jas įrodančių dokumentų originalais arba (jei tai neįmanoma) oficialiai patvirtintomis kopijomis, kurių data yra ne ankstesnė nei paraiškos užregistravimo Agentūroje data.

Aplinkosaugos, veterinarijos, higienos, sanitarijos, maisto kokybės, gyvūnų gerovės standartai ir reikalavimai – Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatyti aplinkosaugos, veterinarijos, higienos, sanitarijos, maisto kokybės, gyvūnų gerovės standartai ir reikalavimai, kuriuos privalo atitikti ūkininko ūkis, įmonė ar kitas ūkio subjektas, pretenduojantis gauti paramą projekte numatytoms investicijoms įgyvendinti.

Užsakomoji patikra vietoje – Agentūros Kontrolės departamento darbuotojų atliekama paraiškos ar mokėjimo prašymo duomenų patikra vietoje pagal Agentūros struktūrinių padalinių pateiktą paklausimą arba Agentūros direktoriaus pavedimu.

III. BPD STRATEGIJA IR TIKSLAI

1. ES struktūrinių fondų pagalba Lietuvai teikiama vadovaujantis BPD nuostatomis. Pagrindinis 2004-2006 m. plėtros plano tikslas yra sustiprinti nacionalinio ūkio ilgalaikio konkurencingumo plėtotės prielaidas, paspartinti perėjimą prie žinių ekonomikos, kuriai būdingas didėjantis bendras vidaus produktas ir aukštas gyventojų užimtumo rodiklis, stiprinti žinių ekonomikos plėtrą, kuri lemia aukštesnį pragyvenimo lygį bei didina visų Lietuvos gyventojų gerovę. BPD keliami šie tikslai, bendri visoms BPD priemonėms:

1.1. plėtoti ir modernizuoti šalies infrastruktūrą skatinant ekonominį augimą bei sudaryti geresnes sąlygas laisvam žmonių, prekių bei paslaugų judėjimui;

1.2. užtikrinti visuotinius darnios plėtros principus;

1.3. gerinti darbo jėgos gebėjimus prisitaikyti prie rinkos pokyčių. Suteikti žinių ir kvalifikaciją, kuri atitiktų rinkos pokyčius, ypač orientuojantis į bedarbius ir jaunimą;

1.4. didinti ekonomikos dalyvių konkurencingumą sukuriant būtinas verslo plėtros sąlygas bei tinkamą aplinką, skatinti investicinio klimato gerėjimą tiek veikiančiam, tiek besikuriančiam verslui;

1.5. užtikrinti pradėto ekonominio persitvarkymo tęstinumą.

IV. ES ŽEMĖS ŪKIO ORIENTAVIMO IR GARANTIJŲ FONDO TIKSLAI IR FINANSAVIMO SRITYS

2. Parama Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto priemonėms įgyvendinti teikiama iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (toliau – EŽŪOGF), kuris yra vienas iš keturių ES struktūrinių fondų. EŽŪOGF susideda iš dviejų skyrių: Orientavimo ir Garantijų. Iš šio fondo finansuojamos priemonės remiamos iš Orientavimo skyriaus ir yra tarsi veikusios Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros paramos programos (toliau – SAPARD) tęsinys. Kaip numatyta 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1257/1999, EŽŪOGF prisideda prie paramos subalansuotai kaimo plėtrai, susijusiai su ūkininkavimo veiklos rūšimis ir jų pertvarka. Šio reglamento 2 straipsnis nustato, kam gali būti skirta EŽŪOGF parama:

2.1. žemės ūkio valdų struktūroms ir žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos struktūroms gerinti;

2.2. žemės ūkio gamybos pajėgumams pertvarkyti ir perorientuoti, naujoms technologijoms įdiegti ir produktų kokybei gerinti;

2.3. ne maisto produktų gamybai skatinti;

2.4. subalansuotai miškų plėtrai;

2.5. veiklos rūšių diversifikacijai, siekiant sukurti papildomas arba alternatyvias veiklos rūšis;

2.6. gyvybingai socialinei struktūrai kaimo vietovėse išlaikyti ir stiprinti;

2.7. ekonominės veiklos rūšių plėtrai ir užimtumui išsaugoti bei sukurti, siekiant užtikrinti geresnį esamo potencialo panaudojimą;

2.8. darbo ir gyvenimo sąlygoms gerinti;

2.9. mažų sąnaudų ūkininkavimo sistemoms išlaikyti ir skatinti;

2.10. didelei gamtos vertei bei subalansuotam ir besilaikančiam aplinkosaugos reikalavimų žemės ūkiui išsaugoti ir skatinti;

2.11. nelygioms moterų ir vyrų teisėms panaikinti ir vienodoms galimybėms sudaryti, ypač remiant moterų inicijuojamus ir įgyvendinamus projektus.

V. VEIKLOS SRIČIŲ TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

3. Bendras priemonės „Kaimo vietovių pritaikymo ir plėtros skatinimas“ tikslas – sukurti tinkamas sąlygas gyventi ir dirbti kaime.

4. Veiklos srities „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ tikslas - didinti kaimo gyventojų užimtumo ir pajamų lygį, skatinant žemės ūkio ir jam artimos veiklos įvairinimą kaimo vietovėse.

5. Konkretūs uždaviniai, kurių siekiama įgyvendinant šią veiklos sritį, yra:

5.1. remti alternatyvią veiklą, sukuriančią ir išsaugančią darbo vietas kaimo vietovėse;

5.2. skatinti alternatyvią veiklą, gamybos plėtrai ir paslaugų teikimui naudojant vietos išteklius.

6. Veiklos srities „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“ tikslas - didinti kaimo gyventojų užimtumą ir pajamas, skatinant turizmo, tradicinių ir netradicinių amatų plėtrą kaimo vietovėse.

7. Konkretūs uždaviniai, kurių siekiama įgyvendinant šią veiklos sritį, yra:

- 7.1. remti turizmą, tradicinius ir netradicinius amatus, sukuriančius ir išlaikančius darbo vietas kaimo vietovėse;
- 7.2. skatinti turizmą, tradicinius ir netradicinius amatus, kurie paslaugų teikimo plėtrai ir kaimo (etnografinio) paveldo atkūrimui pasitelkia vietos išteklius.

VI. LĖŠOS VEIKLOS SRITIMS ĮGYVENDINTI BEI PARAMOS DYDIS

8. Lėšos veiklos sritims „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ bei „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“ įgyvendinti skiriamos iš EŽŪOGF Orientavimo skyriaus ir bendrojo finansavimo lėšų, numatytų valstybės biudžete.
9. Veiklos sričiai „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ numatyta skirti 33,651 mln. Lt, o veiklos sričiai „Kaimo turizmas ir amatų skatinimas“ – 72,422 mln. Lt. Visos numatytos išlaidos turi būti faktiškai patirtos iki 2008 m. gruodžio 31 d.
10. Papildomai prie projekto įgyvendinimo turi prisidėti ir projekto vykdytojas, skirdamas atitinkamą savo finansinį indėlį.
11. Maksimalus paramos dydis yra 50 proc. visų tinkamų kompensuoti projekto išlaidų.
12. Maksimali paramos suma vienam projektui negali viršyti 1294800 Lt.
13. Pareiškėjas, pasirašęs paramos sutartį su Agentūra pagal šias veiklos sritis, pakartotinai paramos pagal jas gali kreiptis ne anksčiau kaip vieneri metai po paramos sutarties pasirašymo ir tik įgyvendinęs ankstesnį projektą. Pasirašiusiems paramos sutartį pagal SAPARD šie apribojimai netaikomi.

VII. GALIMI PAREIŠKĖJAI

14. Pagal veiklos sritį „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ galimi pareiškėjai:
 - 14.1. kaimo gyventojas, įregistravęs savo valdas teisės aktais nustatyta tvarka¹;
 - 14.2. ūkininkas – fizinis asmuo, kuris vienas arba su partneriais verčiasi žemės ūkio veikla ir miškininkyste, o jo ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre²;
 - 14.3. žemės ūkio bendrovė - fizinių asmenų pagal Žemės ūkio įmonių turto privatizavimo įstatymą privatizuota buvusi žemės ūkio įmonė arba, sudarius steigimo sandorį, fizinių ir juridinių asmenų įsteigta įmonė³;
 - 14.4. kooperatinė bendrovė (kooperatyvas) – įstatymų nustatyta tvarka fizinių ir (arba) juridinių asmenų įsteigta įmonė, skirta narių ekonominiams, socialiniams bei kultūriniais poreikiams tenkinti. Jos nariai įneša lėšas kapitalui sudaryti, tarpusavyje pasiskirsto riziką bei naudą pagal narių prekių ir paslaugų apyvartą su šia bendrove ir aktyviai dalyvauja kooperatinės bendrovės valdyme⁴;
 - 14.5. įmonė - savo firmos vardą turintis ūkinis vienetas, įsteigtas įstatymų nustatyta tvarka tam tikrai komercinei-ūkiniai veiklai vykdyti, kurio buveinė yra Lietuvos Respublikoje. Įmonė turi būti įregistruota ir veikianti kaimo gyvenamoje vietovėje⁵ ne mažiau kaip 12 mėnesių ir veiklos metu turinti ne daugiau kaip 50 darbuotojų⁶.

¹ Valda turi būti registruota Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre.

² Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymas (Žin., 1999, Nr. 43-1358; 2002, Nr. 123-5537).

³ Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymas (Žin., 1991, Nr. 13-328; 2001, Nr. 45-1574).

⁴ Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas (Žin., 1993, Nr. 20-488; 2002, Nr. 57-2296).

⁵ Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas (Žin., 1994, Nr. 60-1183).

⁶ Komisijos 2001 m. sausio 12 d. reglamento (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms I priedas.

15. Pagal veiklos sritį „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“ galimi pareiškėjai (pagal Lietuvos Respublikos turizmo įstatymą (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2002, Nr. 34-1128) kaimo turizmo paslaugą gali teikti tik fiziniai asmenys, t.y. ūkininkai ir kaimo gyventojai):
 - 15.1. kaimo gyventojas, įregistravęs savo valdas teisės aktais nustatyta tvarka¹;
 - 15.2. ūkininkas – fizinis asmuo, kuris vienas arba su partneriais verčiasi žemės ūkio veikla ir miškininkyste, o jo ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre²;
 - 15.3. žemės ūkio bendrovė - fizinių asmenų pagal Žemės ūkio įmonių turto privatizavimo įstatymą privatizuota buvusi žemės ūkio įmonė arba, sudarius steigimo sandorį, fizinių ir juridinių asmenų įsteigta įmonė³;
 - 15.4. kooperatinė bendrovė (kooperatyvas) – įstatymų nustatyta tvarka fizinių ir (arba) juridinių asmenų įsteigta įmonė, skirta narių ekonominiams, socialiniams bei kultūriniais poreikiams tenkinti. Jos nariai įneša lėšas kapitalui sudaryti, tarpusavyje pasiskirsto riziką bei naudą pagal narių prekių ir paslaugų apyvartą su šia bendrove ir aktyviai dalyvauja kooperatinės bendrovės valdyme⁴;
 - 15.5. įmonė - savo firmos vardą turintis ūkinis vienetas, įsteigtas įstatymų nustatyta tvarka tam tikrai komercinei-ūkinei veiklai vykdyti, kurio buveinė yra Lietuvos Respublikoje. Įmonė turi būti įregistruota ir veikianti kaimo gyvenamoje vietovėje⁵ ne mažiau kaip 12 mėnesių bei veiklos metu turinti ne daugiau kaip 50 darbuotojų⁶.

VIII. NETINKAMI PAREIŠKĖJAI

16. Ūkio subjektui parama negali būti suteikiama, jei:
 - 16.1. jam yra iškelta byla dėl bankroto, jis likviduojamas arba yra bet kokioje panašioje situacijoje, numatytoje Lietuvos Respublikos įstatymuose ar kituose teisės aktuose;
 - 16.2. yra neįvykęs išsipareigojimų, susijusių su socialinio draudimo įnašų mokėjimu pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus;
 - 16.3. yra neįvykęs su mokesčių mokėjimu susijusių išsipareigojimų pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus;
 - 16.4. paraiškoje arba jos prieduose Agentūrai pateikė žinomai neteisingą informaciją;
 - 16.5. pažeidė kitą sutartį dėl paramos skyrimo iš Europos Bendrijos arba Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų;
 - 16.6. bandė gauti konfidencialią informaciją arba daryti įtaką vertinimą arba atranką atliekančiai institucijai arba komitetui dabartinio ar ankstesnio konkurso vertinimo metu.
17. Pateikus neteisingą ar nepilną informaciją 16 punkte ir jos nepatikslinus per Agentūros nustatytą laiką, pateikta paraiška atmetama.

IX. PROJEKTO TINKAMUMO KRITERIJAI

18. Projekto tinkamumo kriterijai yra šie:
 - 18.1. paraišką pateikia subjektas, įvardintas galimu pareiškėju šių Gairių 14 ir 15 punktuose, o investicijos yra susijusios su gamyba ar paslaugomis, Gairių 21 ir 22 punktuose nurodytuose veiklos sektoriuose;
 - 18.2. projektas atitinka šių Gairių 3-7 punktuose numatytus tikslus ir uždavinius;
 - 18.3. projektas ir su juo susijusios investicijos turi būti įgyvendinami kaimo gyvenamose vietovėse, remiantis paramos gavėjo ar kooperatinių bendrovių (kooperatyvo) narių žemės ūkio veiklos valdų registracija⁷;
 - 18.4. turtas, į kurį investuojama, yra pareiškėjo nuosavybė;

⁷ Valda turi būti registruota Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre.

- 18.5. įvykdytas projektas atitiks higienos, veterinarijos, sanitarijos, maisto produktų kokybės ir gyvūnų gerovės bei aplinkosaugos standartus ir yra pateiktas aplinkosaugos ir/ar veterinarijos institucijų išankstinis įvertinimas dėl šių reikalavimų atitikimo⁸. Jei reikia (pvz., statybų atveju), poveikio aplinkai įvertinimas atliekamas prieš pradėdant investicijas pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą (Žin., 1996, Nr. 82-1965; 2000, Nr. 39-1092);
- 18.6. pareiškėjas verslo plane⁹ įrodo, kad ūkis ar ūkio subjektas, įgyvendinus projektą, atitiks ekonominio gyvybingumo rodiklius¹⁰;
- 18.7. projekte numatytos ir pagal šią programą finansuojamos investicijos tuo pačiu metu nėra finansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir ES fondų;
- 18.8. numatytos investicijos (įrenginiai, mechanizmai) atitinka ES teisės aktų nustatytus saugos reikalavimus¹¹;
- 18.9. pareiškėjas tvarko buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus reikalavimus¹²;

⁸ Lietuvos Respublikos gyvūnų globos, laikymo ir naudojimo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 108-2728); Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. 90-2013; 2003, Nr. 102-4583); Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. 22-652); Lietuvos Respublikos pašarų įstatymas (Žin., 2000, Nr. 34-952; 2004, Nr. 73-2541); Lietuvos Respublikos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. 223 „Dėl ūkinės paskirties gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 51-1974), Lietuvos Respublikos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. gruodžio 11 d. įsakymas Nr. 659 „Dėl skerdžiamų arba žudomų gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 126-5747) ir kiti teisės aktai.

⁹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. 3D-163 „Dėl verslo ir veiklos planų finansinei paramai gauti pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioritetą rengimo rekomendacijų“ (Žin., 2004, Nr. 60-2142). Tais atvejais, kai pareiškėjas yra jaunas ūkininkas, pretenduojantis į paramą pagal BPD priemonę „Jaunųjų ūkininkų išikūrimas“, ir planuojamą gauti išikūrimo išmoką ketina panaudoti kaip nuosavas lėšas projekto pagal veiklos srities „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ sektorių „Netradicinių žemės ūkio produktų gamyba“ finansavimui, tuomet pareiškėjas privalo parengti ir Agentūrai pateikti ne veiklos, o verslo planą.

¹⁰ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. vasario 27 d. įsakymas Nr. 3D-73 „Dėl ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Bendrojo programavimo dokumento Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioritetą, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių“ (Žin., 2004, Nr. 34-1112).

¹¹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. 507 „Dėl traktorių atitikties įvertinimo“ (Žin., 2003, Nr. 5-220). Traktoriai turi turėti minėtame reglamente numatytus atitikties sertifikatus, kuriuose vienas iš pagrindinių techninių rodiklių yra - variklio išmetamų teršalų kiekiai neturi viršyti nustatytų normų (vadinamų EURO-2 arba Tier-2). Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2001 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. 130 „Dėl transporto priemonių ir sudėtinųjų transporto priemonių dalių atitikties įvertinimo tvarkos“ (Žin., 2001, Nr. 36-1221). Automobilai turi turėti šiuose teisės aktuose numatytus tipo atitikties sertifikatus. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymas Nr. 28 „Dėl techninio reglamento „Mašinų sauga“ patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 23-601), Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos standartizacijos departamento direktoriaus 1999 m. spalio 19 d. įsakymas Nr. 351/61 „Dėl Elektrotechninių gaminių saugos techninio reglamento patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. 90-2663) bei Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. 184/183 „Dėl Elektromagnetinio suderinamumo techninio reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 47-1637). Šiuos teisės aktus atitinkančios mašinos ir gaminiai turi turėti atitikties ženklą CE, vartotojo instrukciją, EB atitikties deklaraciją, turi būti nustatyta tvarka paženklintos (gamintojo pavadinimas, serijos numeris, pagaminimo metai). Žemės ūkio mašinoms, turinčioms dyzelinius variklius, papildomai taikoma Ne keliais judančių mechanizmų vidaus degimo variklių tipo patvirtinimo ir teršalų išmetimo ribojimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. 5 (Žin., 2003, Nr. 86-3913). Pagal šią tvarką varikliai turi atitikti teršalų išmetimo ribojimo reikalavimus (EURO-2 arba Tier-2). Šie varikliai turi būti atitinkami paženklinti, nurodant prekinį ženklą, variklio identifikavimo numerį ir tipo patvirtinimo numerį.

¹² Ūkininkai, pretenduojantys į paramą, privalo tvarkyti buhalterinę apskaitą (jei jos netvarkė, išpareigoja tvarkyti), vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais ūkininko ūkio buhalterinės apskaitos tvarką (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1333 „Dėl Ūkininko ūkio veiklos buhalterinės apskaitos tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. 104-2989); Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 414 „Dėl ūkininko ūkio veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijų tvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 102-3645)). Kaimo gyventojai, pretenduojantys į paramą, privalo

- 18.10. jeigu pareiškėjas yra įmonė, kuri pagal Lietuvos Respublikos įstatymus privalo atlikti auditą, jis turi pateikti audituotas finansines ataskaitas ir audito išvadas už paskutiniuosius finansinius metus;
- 18.11. pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui;
- 18.12. pareiškėjas įsipareigoja nekeisti projekto įgyvendinimo vietos ir sąlygų, neparduoti ir kitaip neperduoti kitam asmeniui ar ūkio subjektui už paramos lėšas įgytos nuosavybės mažiausiai penkerius metus nuo sprendimo suteikti projektui paramą priėmimo (paramos sutarties pasirašymo datos);
- 18.13. įgyvendinus investicijas kaimo turizmo ir poilsio zonų kūrimo sektoriuje, kambarių skaičius apgyvendinimui skirtose patalpose neviršija Lietuvos Respublikos turizmo įstatyme (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2002, Nr. 34-1128) nustatyto skaičiaus;
- 18.14. pareiškėjas įrodo, kad jo ūkis turi potencialias galimybes verstis kaimo turizmo paslaugų teikimu (privalo pateikti savivaldybės turizmo paslaugų komisijos išduotą pažymėjimą);
- 18.15. jeigu planuojama investuoti į etnografinių kaimų išsaugojimą ir plėtrą (etno-architektūros objektų, tradicinio kraštovaizdžio išsaugojimą, tradicinių amatų ir verslų plėtrą, etnokultūrinį turizmą), pareiškėjas pateikia Etninės kultūros globos tarybos ekspertų išvadas.

X. PROJEKTO TRUKMĖ

19. Galutinis terminas visų veiklos rūšių projektams įgyvendinti pagal kiekvieną kvietimą teikti paraiškas tvirtinamas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu ir skelbiamas kartu su kvietimu teikti paraiškas paramai gauti. Projekto vykdytojas iki šios datos turės užbaigti visą projekte numatytą veiklą ir Agentūrai pateikti galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą bei mokėjimo prašymą.
20. Maksimali galima projekto įgyvendinimo trukmė yra 24 mėnesiai.

XI. REMIAMŲ VEIKLOS SEKTORIAI

21. Pagal veiklos sritį „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ remiami veiklos sektoriai¹³:
 - 21.1. netradicinių žemės ūkio produktų gamyba¹⁴ (tokių kaip žilvičių, sliekų, stručių, dėlių, grybų (išskyrus pievagrybius ir kreivabūdes) ir pan.);
 - 21.2. kita veikla, skatinanti kaimo gyventojų pajamų didėjimą:
 - 21.2.1. paslaugų žemės ūkiui, nurodytų Paslaugų žemės ūkiui sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 528 (Žin., 2003, Nr. 4-164) 2.2, 2.5, 2.8, 2.9 punktuose, teikimas, t.y. žemės ūkio technikos, inventoriaus ir įrengimų remontas bei techninė priežiūra; žemės ūkio veiklos subjektų aprūpinimas sėklomis, sodmenimis, žemės ūkio technika, atsarginėmis dalimis, šaldymo bei perdirbimo įrengimais ir kita žemės ūkio veiklai vykdyti reikalinga įranga, remonto medžiagomis, dyzeliniais degalais, tepalais, dujomis ir kietu kuru, mineralinėmis trąšomis, pesticidais, pašarais ir jų papildais ir kitomis žemės ūkio veiklai reikalingomis prekėmis; žemės ūkio

tvarkyti buhalterinę apskaitą (jei jos netvarkė, įsipareigoja tvarkyti) pasirinktinai vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais ūkininko ūkio ar kitų ūkio subjektų buhalterinės apskaitos tvarką.

¹³ Pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gegužės 20 d. įsakymą Nr. 3D-313 „Dėl žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimo bei alternatyvios žemės ūkiui veiklos sričių nustatymo“ (Žin., 2004, Nr. 84-3054).

¹⁴ Netradiciniais laikomi tie žemės ūkio produktai, kurie neįeina į Tradicinių žemės ūkio produktų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. 3D-312 „Dėl specializuoto ūkio apibrėžimo bei tradicinių žemės ūkio produktų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 84-3053).

produktų, nuosavybės teise priklausančių kitam žemės ūkio veiklos subjektui, sandėliavimas; žemės ūkio veiklos subjektų pagamintų, apdorotų bei perdirbtų produktų transportavimo paslaugos;

21.2.2. veiklos, susijusios su maisto produktų gamyba bei skatinančios kaimo gyventojų pajamų didėjimą, plėtra (veikla turi būti susijusi su maisto produktų, tokių kaip duonos, makaronų ir pan. gamyba, ir tuo pačiu skatinanti kaimo gyventojų pajamų didėjimą);

21.2.3. sportinių žirgų auginimas bei veisimas.

22. Pagal veiklos sritį „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“ remiami veiklos sektoriai:

22.1. kaimo turizmas ir poilsio paslaugos;

22.2. tradiciniai ir netradiciniai amatai¹⁵.

23. Pareiškėjas per vieną paraiškų surinkimo etapą gali pateikti tik vieną projektą pagal vieną veiklos sektorių, t.y. projektas negali apimti kelių veiklos sektorių iš karto.

24. Projektai turi būti labai nuoseklūs (o ne atskiri fragmentiški veiksmi), suprantami, aiškūs, įvykdomi bei kuriuose numatyta efektyviai panaudoti lėšas.

XII. VALSTYBĖS PAGALBA

25. Įmonėms, kurios atitinka Gairių 14.5 ir 15.5 punktuose nurodytus kriterijus, parama teikiama taikant Valstybės pagalbos reikalavimus, kuriuose teigiama, kad parama gali būti teikiama jei įmonės atitinka Komisijos 2001 m. sausio 12 d. reglamento (EB) Nr. 70/2001 nustatytas sąlygas, t. y. jų veikla nėra susijusi su Sutarties I priede numatytą gaminių gamyba, apdorojimu ar pardavimu.

26. Teikiamos įmonei pagalbos suma negali viršyti 1 294 800 Lt vienam projektui per metus.

27. Pagalbos intensyvumas (pagalbos intensyvumas – teikiamos subsidijos (dotacijos) išraiška procentais, skaičiuojant nuo bendros pagalbos gavėjo tinkamų finansuoti išlaidų, priskiriamų tam tikrai kategorijai, sumos. Pagalbos intensyvumas Gairėse išreiškiamas bendrosios subsidijos ekvivalentu (neatskaičius mokesčių)) įmonėms negali būti didesnis nei 50 proc. nuo projekto tinkamų išlaidų dydžio Gairių 33.1 –33.4 punktuose nurodytoms išlaidoms kompensuoti, o Gairių 33.5 punkte nurodytoms išlaidoms kompensuoti pagalbos intensyvumas negali būti didesnis nei 10 proc. nuo projekto tinkamų išlaidų dydžio (5 proc. – sertifikuotiems techniniams tyrimams ir konsultavimui).

28. Pagalba gali būti teikiama tik tuo atveju, jei ji paskatins projekto vykdymą. Kad pagalba būtų suteikta, įmonė verslo plane turi pagrįsti pagalbos būtinumą, t.y. pagalba turi būti būtina sąlyga projektui sėkmingai vykdyti ir be jos projektas negalėtų būti vykdomas, galėtų būti vykdomas mažesne apimtimi, būtų vykdomas daug ilgiau arba būtų kur kas blogesnės kokybės.

XIII. TINKAMOS IR NETINKAMOS KOMPENSUOTI IŠLAIDOS

29. Projekte gali būti numatytos visos išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su projekto įgyvendinimu, tačiau paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamos kompensuoti išlaidos ir ne daugiau nei numatytas paramos dydis. Tinkamos kompensuoti išlaidos turi būti aiškiai išvardytos, o ne pateikiamos bendra suma.

30. Paramos dydis skaičiuojamas atsižvelgiant tik į tinkamas kompensuoti išlaidas.

¹⁵ Etninės kultūros globos tarybos 2004 m. gegužės 26 d. nutarimas Nr. TN-5 „Dėl tradicinių amatų ir verslų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 97-3622).

31. Rengiant projekto sąmatą, pildant projekto finansavimo šaltinių lentelę specialiosios (B) dalies paraiškoje, taip pat nustatant pareiškėjui suteikiamo bendrojo finansavimo sumą turi būti atsižvelgiama tik į šias išlaidas.
32. Tinkamomis kompensuoti pripažįstamos išlaidos:
 - 32.1. būtinos projektui vykdyti ir numatytos sutartyje;
 - 32.2. investicijų (prekės, paslaugos, darbai) pirkimai atlikti, kaip numatyta šių Gairių XXIII skyriuje;
 - 32.3. patirtos projekto įgyvendinimo metu, kaip apibrėžta paramos sutartyje. Išlaidos, patirtos iki paramos sutarties su Agentūra pasirašymo datos, nekompensuojamos. Tinkamomis kompensuoti gali būti pripažintos tik tos bendrosios išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su projekto veikla ir kurios yra patirtos ne anksčiau nei paraiškos užregistravimo Agentūroje diena, tačiau, jei parama projektui neskiriama, pareiškėjas šias išlaidas turi padengti pats;
 - 32.4. faktiškai padarytos, užregistruotos projekto vykdytojo sąskaitoje bei pagrįstos jas įrodančių dokumentų originalais arba (jei tai neįmanoma) oficialiai patvirtintomis kopijomis;
 - 32.5. išlaidų tinkamumas finansuoti taip pat apibrėžiamas ir pagal išlaidų kategorijas: prekių, paslaugų ir darbų pirkimo ir kt.
33. Pagal veiklos sritis „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ ir „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“ galima kompensuoti:
 - 33.1. privatinės nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto (gamybinių pastatų ir patalpų), skirto projekto reikmėms, statybą ir rekonstrukciją;
 - 33.2. naujos technikos ir įrenginių, įskaitant programinę įrangą, skirtų projekto reikmėms, įsigijimą;
 - 33.3. naujų statybinių medžiagų, skirtų projekto reikmėms, įsigijimą;
 - 33.4. per privačius laukus einančių kelių, vietinio vandentiekio ir vietinės kanalizacijos sistemų įrengimą ir rekonstrukciją ūkio valdos ribose;
 - 33.5. bendrąsias išlaidas - atlyginimus architektams, inžinieriams ir konsultantams, statinio projekto (įskaitant statinio projekto ekspertizę) parengimo išlaidas, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų įsigijimo, projekto audito išlaidas, ne didesnes kaip 10 proc. tinkamų kompensuoti projekto išlaidų (techniniams tyrimams ir konsultavimui – ne daugiau kaip 5 proc. tinkamų kompensuoti projekto išlaidų).
34. Detalus tinkamų kompensuoti išlaidų sąrašas pagal veiklos sritį „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ yra:
 - 34.1. netradicinių žemės ūkio produktų gamybos sektoriuje:
 - 34.1.1. įranga:
 - 34.1.1.1. nauji įrenginiai ir mechanizmai, technika būtina aplinkosaugos, veterinarijos, higienos, sanitarijos, maisto kokybės, gyvūnų gerovės standartams ir reikalavimams (priklausomai nuo projekto pobūdžio) įgyvendinti:
 - 34.1.1.1.1. tiesiogiai susiję su vykdoma veikla;
 - 34.1.1.1.2. specializuoti transportavimo;
 - 34.1.1.1.3. vandens tiekimo ir kanalizacijos sistemų;
 - 34.1.1.1.4. elektros instaliacijos ir vėdinimo sistemų;
 - 34.1.1.1.5. drenažo ir laistymo sistemų;
 - 34.1.1.1.6. programinė įranga;
 - 34.1.2. darbai:
 - 34.1.2.1. statyba ir rekonstrukcija, būtina aplinkosaugos, veterinarijos, higienos, sanitarijos, maisto kokybės, gyvūnų gerovės standartams ir reikalavimams (priklausomai nuo projekto pobūdžio) įgyvendinti:
 - 34.1.2.1.1. gamybinių pastatų ir patalpų, skirtų netradicinių žemės ūkio produktų gamybai, laikymui;
 - 34.1.2.1.2. vandens tiekimo ir kanalizacijos sistemų;
 - 34.1.2.1.3. elektros instaliacijos ir vėdinimo sistemų;

- 34.1.2.1.4. drenažo ir laistymo sistemų, jų priežiūros kelių;
- 34.1.2.1.5. kelių;
- 34.1.2.2. naujos statybinės medžiagos;
- 34.1.3. paslaugų pirkimas:
 - 34.1.3.1. bendrosios išlaidos;
 - 34.1.3.2. viešumo priemonės.
- 34.2. kitų veiklų, skatinančių kaimo gyventojų pajamų didėjimą, sektoriuje (įskaitant paslaugas žemės ūkiui, maisto produktų gamybą, sportinių žirgų auginimą bei veisimą):
 - 34.2.1. įranga:
 - 34.2.1.1. nauji įrengimai ir mechanizmai:
 - 34.2.1.1.1. įrengimai ir mechanizmai tiesiogiai susiję su vykdoma veikla;
 - 34.2.1.1.2. skirti dirbtuvėms ir techninio aptarnavimo punktam, susijusiems su žemės ūkio veikla;
 - 34.2.1.1.3. skirti žemės ūkio produktų sandėliavimui ir paslaugoms, susijusiomis su žemės ūkiu;
 - 34.2.1.1.4. būtini aplinkosaugos, veterinarijos, higienos, sanitarijos, maisto kokybės standartams ir reikalavimams įgyvendinti;
 - 34.2.1.1.5. žirgų laikymo vietų;
 - 34.2.1.1.6. pašarų gamybos ir sandėliavimo;
 - 34.2.1.1.7. šėrimo ir girdymo;
 - 34.2.1.1.8. ganyklų įrengimo ir priežiūros;
 - 34.2.1.1.9. specializuoti žirgų transportavimo;
 - 34.2.1.1.10. specializuoti mėšlo ir srutų šalinimo bei transportavimo;
 - 34.2.1.1.11. treniravimo;
 - 34.2.1.1.12. elektros instaliacijos ir vėdinimo;
 - 34.2.1.1.13. vandens tiekimo ir kanalizacijos sistemų;
 - 34.2.1.1.14. drenažo ir laistymo sistemų;
 - 34.2.1.1.15. laboratoriniai;
 - 34.2.1.1.16. programinė įranga;
 - 34.2.2. darbai:
 - 34.2.2.1. statyba ir rekonstrukcija:
 - 34.2.2.1.1. dirbtuvių bei techninio aptarnavimo punktų, susijusių su žemės ūkio veikla;
 - 34.2.2.1.2. gamybinių, žemės ūkio produktų sandėliavimo patalpų ir pastatų, susijusių su žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimu;
 - 34.2.2.1.3. gamybinių patalpų ir pastatų, tiesiogiai susijusių su paslaugų, skatinančių kaimo gyventojų pajamų didėjimą, teikimu ar maisto produktų gamybos reikalavimams ir standartams, nustatytiems Lietuvos Respublikos teisės aktais, įgyvendinti;
 - 34.2.2.1.4. gamybinių pastatų ir patalpų;
 - 34.2.2.1.5. specializuotų mėšlo, srutų laikymo, šalinimo bei transportavimo sistemų;
 - 34.2.2.1.6. elektros instaliacijos ir vėdinimo sistemų;
 - 34.2.2.1.7. vandens tiekimo ir kanalizacijos sistemų;
 - 34.2.2.1.8. drenažo ir laistymo sistemų, jų priežiūros kelių;
 - 34.2.2.1.9. kelių;
 - 34.2.2.2. naujos statybinės medžiagos;
 - 34.2.3. paslaugų pirkimas:
 - 34.2.3.1. bendrosios išlaidos;
 - 34.2.3.2. viešumo priemonės.
- 35. Detalus tinkamų kompensuoti išlaidų sąrašas pagal veiklos sritį „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“ yra:
 - 35.1. kaimo turizmo ir poilsio paslaugų sektoriuje:
 - 35.1.1. įranga:
 - 35.1.1.1. nauji įrengimai ir mechanizmai tiesiogiai susiję su projekto įgyvendinimu:
 - 35.1.1.1.1. skirti poilsiui ir laisvalaikiui (įskaitant baldus);
 - 35.1.1.1.2. kaimo turizmo ir poilsio paslaugų priemonių;

- 35.1.1.1.3. susiję su poilsiautojų maitinimu;
- 35.1.1.1.4. specializuoti ir tiesiogiai susiję su Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytais reikalavimais dėl apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikimo;
- 35.1.1.1.5. programinė įranga;
- 35.1.2. darbai:
 - 35.1.2.1. statyba ir rekonstrukcija, tiesiogiai susijusi su Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytu reikalavimų dėl apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikimo įgyvendinimu ūkio valdoje:
 - 35.1.2.1.1. kaimo turizmui ir poilsiui tinkamų pastatų, patalpų, statinių;
 - 35.1.2.1.2. poilsiautojų maitinimo pastatų, patalpų;
 - 35.1.2.1.3. gamybinių pastatų ar kambarių;
 - 35.1.2.1.4. poilsio kambarių ir pastatų;
 - 35.1.2.1.5. vandens tiekimo ir kanalizacijos sistemų;
 - 35.1.2.1.6. kelių, aikštelių;
 - 35.1.2.2. naujos statybinės medžiagos;
- 35.1.3. paslaugų pirkimas:
 - 35.1.3.1. bendrosios išlaidos;
 - 35.1.3.2. viešumo priemonės.
- 35.2. tradicinių ir netradicinių amatų sektoriuje:
 - 35.2.1. įranga:
 - 35.2.1.1. nauji įrengimai ir mechanizmai:
 - 35.2.1.1.1. skirti tradiciniams ir netradiciniams amatams ir verslams;
 - 35.2.1.1.2. specializuoti ir tiesiogiai susiję su Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytu gamybos reikalavimų ir standartų įgyvendinimu;
 - 35.2.1.1.3. programinė įranga;
 - 35.2.2. darbai:
 - 35.2.2.1. statyba ir rekonstrukcija:
 - 35.2.2.1.1. gamybinių pastatų ir patalpų, skirtų pynimui, sausų puokščių ir kitų augalų rišimui;
 - 35.2.2.1.2. gamybinių pastatų ir patalpų, skirtų medžio apdirbimui, keramikai, kalvystei, juvelyrikai, audimui, mezgimui, polichrominiam dekoravimui, odos apdirbimui, batsiuvystei, milo vėlimui ir kitiems namudiniams amatams ir verslams;
 - 35.2.2.1.3. amatų centrų, rankų darbo gaminių prekyviečių bei gaminių reprezentavimo patalpų;
 - 35.2.2.1.4. gamybinių pastatų ir gamybinių patalpų, tiesiogiai susijusių su Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytu gamybos reikalavimų ir standartų įgyvendinimu;
 - 35.2.2.1.5. vandens tiekimo ir kanalizacijos sistemų;
 - 35.2.2.1.6. kelių;
 - 35.2.2.1.7. etnografinio paveldo pastatų, skirtų amatų plėtrai, rekonstrukcija;
 - 35.2.2.2. naujos statybinės medžiagos;
 - 35.2.3. paslaugų pirkimas:
 - 35.2.3.1. bendrosios išlaidos;
 - 35.2.3.2. viešumo priemonės.
- 36. Nekompensuojamos išlaidos;
- 37. Pridėtinės vertės mokestis (PVM) nėra tinkamos kompensuoti išlaidos, išskyrus tuos atvejus, kai projekto vykdytojas negali susigrąžinti PVM.
 - 37.1. išlaidos, neįvardytos šių Gairių 34 ir 35 punktuose;
 - 37.2. trumpalaikio turto įsigijimo;
 - 37.3. išlaidos ar jų dalis, padarytos iki paramos sutarties pasirašymo datos, bendrosios išlaidos - iki paraiškos užregistravimo Agentūroje dienos;
 - 37.4. išlaidos ar jų dalis, padarytos perkant prekes ir paslaugas, kurios neatitinka ES teisės aktais nustatytų saugos reikalavimų;
 - 37.5. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas, projekto vykdytojams nesilaikant Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996 Nr. 84-2000; 2002, Nr. 118-5296), kurie yra perkančiosios organizacijos, kitiems – nesilaikant prekių, paslaugų

ar darbų pirkimų taisyklių pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nustatytą tvarką.

38. Įvykdžius projektą, įgyvendinta investicija taps projekto vykdytojo nuosavybe.

XIV. PARAIŠKOS PILDYMAS, TEIKIMAS IR REGISTRAVIMAS

39. Paraišką sudaro paraiškos bendroji (A) dalis, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 19-599, Nr. 93-3421) ir specialioji (B) dalis, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 3D-330 „Dėl projekto specialiųjų paraiškų „B“ dalių paramai pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto kaimo plėtros priemonės gauti formų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 114-4271), kurioje išvardyti kartu prie paraiškos pridedami dokumentai. Paraiškos formos skelbiamos Agentūros interneto tinklalapyje adresu: www.nma.lt. Pareiškėjai turėtų įsitikinti, kad jų paraiška yra iki galo sukomplektuota, sutikrindami ją su paraiškos B dalyje pridedama priedų lentele.
40. Pareiškėjai paraiškas pildo lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos paraiškos nepriimamos.
41. Paraiška turi būti užpildyta aiškiai siekiant palengvinti vertinimą. Turi būti pateikiama išsami informacija, ypač apie tai, kaip projektas padės pasiekti tikslus, kokia jo nauda ir kaip siūlomas projektas susijęs su veiklos sričių „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ ir „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“ tikslais.
42. Paraiška ir jos priedai turi būti pateikti spausdintine forma (surinkti kompiuteriu). Ranka užpildytos paraiškos nepriimamos. Prie paraiškos turi būti pateikta ir elektroninė paraiškos versija (įrašyta į kompiuterinę laikmeną).
43. Prie užpildytos nustatytos formos paraiškos (bendroji (A) dalis ir specialioji (B) dalis) būtina pridėti šiuos dokumentus (pateikiamas originalas ir kopija arba notaro patvirtintas nuorašas, išskyrus verslo planą, kurio pateikiamas originalas ir kopija):
- 43.1. verslo planą¹⁶;
- 43.2. pranešimą apie žemės ūkio ir kaimo valdos įregistravimą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre ir identifikavimo kodo suteikimą (iš valstybinės įmonės „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro“)¹⁷(neprivaloma);
- 43.3. ūkininko ūkio registravimo pažymėjimą (jei toks užregistruotas);
- 43.4. juridinio asmens registravimo pažymėjimą;
- 43.5. juridinio asmens steigimo dokumentus, t.y. įstatus, steigimo sandorį, arba įstatymų nustatytais atvejais bendruosius nuostatus bei kitus dokumentus, kuriuos įstatams prilygina Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 74-2262, Nr. 77, Nr. 80, Nr. 82) (taikoma juridiniams asmenims);
- 43.6. Valstybinės mokesčių inspekcijos pažymą apie atsiskaitymą su biudžetu. Pažyma turi būti išduota ne anksčiau kaip prieš mėnesį iki paraiškos pateikimo;

¹⁶ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. 3D-163. Tais atvejais, kai pareiškėjas yra jaunas ūkininkas, pretenduojantis į paramą pagal BPD priemonę „Jaunųjų ūkininkų išsikūrimas“, ir planuojamą gauti išsikūrimo išmoką ketina panaudoti kaip nuosavas lėšas projekto pagal veiklos srities „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“ sektorių „Netradicinių žemės ūkio produktų gamyba“ finansavimui, tuomet pareiškėjas privalo parengti ir Agentūrai pateikti ne veiklos, o verslo planą.

¹⁷ Teikiant paraišką kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams), pateikiami pranešimai apie jų narių žemės ūkio ir kaimo valdų įregistravimą Valstybės žemės ūkio ir kaimo verslo registre ir identifikavimo kodo suteikimą.

- 43.7. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos pažymą apie atsiskaitymą su šiuo fondu. Pažyma turi būti išduota ne anksčiau kaip prieš mėnesį iki paraiškos pateikimo;
- 43.8. Aplinkos ministerijos regioninio aplinkos apsaugos departamento deklaraciją apie numatomo įgyvendinti projekto atitikimą aplinkosaugos standartams¹⁸;
- 43.9. ES lėšomis finansuojamų investicinių projektų poveikio aplinkai vertinimo deklaraciją (iš Aplinkos ministerijos regioninio aplinkos apsaugos departamento)¹⁹;
- 43.10. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinio padalinio deklaraciją apie numatomo įgyvendinti projekto atitikimą veterinarijos, higienos, sanitarijos ir gyvūnų gerovės standartams ir reikalavimams (priklausomai nuo projekto pobūdžio);
- 43.11. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinio padalinio deklaraciją apie numatomo įgyvendinti projekto atitikimą maisto kokybės standartams (jei numatyta maisto produktų gamyba ar maitinimas);
- 43.12. Valstybinės augalų apsaugos tarnybos registravimo fitosanitariniame registre pažymėjimą (jei reikia);
- 43.13. nekilnojamojo turto, susijusio su projekto įgyvendinimu, nuosavybės teisę patvirtinančius dokumentus (nereikia nekilnojamam turtui, kuriam neprašoma paramos);
- 43.14. dokumentus, patvirtinančius žemės valdymo faktą (žemės nuosavybės teisę, nuomą, panaudą patvirtinančius dokumentus; nuomos, panaudos sutartys turi būti sudaromos projekto įgyvendinimo laikotarpiui; pasirašant paramos sutartį su Agentūra, pareiškėjas ne mažiau kaip penkių metų laikotarpiui (po sutarties pasirašymo su Agentūra datos) turi įsipareigoti pratešti disponavimo žeme sutartis, kurių galiojimo terminai pasibaigę);
- 43.15. dokumentus, patvirtinančius pareiškėjo galimybes apmokėti numatytą projekto dalį (bankinės sąskaitos išrašą, paskolos sutartį, garantinį banko raštą ar kt.)²⁰;
- 43.16. konkrečiai investicijai komercinį siūlymą iš prekių, darbų ar paslaugų teikėjų²¹;
- 43.17. PVM deklaracijas už ataskaitinius metus (PVM mokėtojams);
- 43.18. finansines atskaitomybės dokumentus (balansas, pelno/nuostolio ataskaita ir pinigų srautų ataskaita) už praėjusius ir ataskaitinius metus. Jeigu pareiškėjas yra įmonė, kuri pagal Lietuvos Respublikos įstatymus privalo atlikti auditą, jis turi pateikti audituotas finansines ataskaitas ir audito išvadas už paskutinius finansinius metus;
- 43.19. ūkinės veiklos pradžios balansą (taikoma naujai įregistruotoms įmonėms, ūkiams (valdoms));
- 43.20. statybos/rekonstrukcijos leidimą bei statinio techninės, finansinės – ekonominės dalies ekspertizės išvadą (jei reikia)²²;

¹⁸ Prireikus atitikimas aplinkosaugos standartams atliekamas pakartotinai pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus.

¹⁹ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. D1-44 „Dėl Europos Sąjungos lėšomis finansuojamų investicinių projektų poveikio aplinkai vertinimo deklaracijos formos ir institucijos, atsakingos už Europos Sąjungos ekologinio tinklo NATURA 2000 teritorijų monitoringą, deklaracijos formos patvirtinimo bei šių deklaracijų pasirašymo“ (Žin., 2004, Nr. 50-1677).

²⁰ Bankinės sąskaitos išrašas turi būti išduotas ne anksčiau kaip vieną dieną prieš pateikiant paraišką Agentūros teritoriniam skyriui.

²¹ Komerciniai siūlymai parenkami pareiškėjo nuožiūra, siekiant nustatyti galimą investicijos vertę. Jei numatomos įsigyti investicijos (prekės, darbai ar paslaugos) suma viršija 34,528 tūkst. Lt, komercinis siūlymas turi būti atrinktas ne mažiau kaip iš trijų komercinių siūlymų, kuriuose turi būti nurodyta investicijos kaina litais (eurais pagal kursą) su PVM ir be PVM bei atitikimas ES teisės aktų nustatytiems saugos reikalavimams. Pareiškėjas Agentūrai prie paraiškos turi pateikti pasirinktą vieną komercinį siūlymą bei nurodyti ir pagrįsti jo pasirinkimą (turi būti primamas ekonominiu atžvilgiu naudingiausias sprendimas). Jeigu investicijos vertė neviršija šios sumos, komercinis siūlymas gali būti pasirenkamas iš vienintelio tiekėjo (rangovo). Pareiškėjas Agentūrai prie paraiškos turi pateikti pasirinktą komercinį siūlymą. Jei bus priimtas sprendimas suteikti paramą, pareiškėjas, pasirašęs paramos sutartį su Agentūra, privalės organizuoti investicijų (prekių, ar darbų ar paslaugų) pirkimų konkursą, vadovaujantis Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka.

²² Investiciniuose projektuose numatytiems statybos bei rekonstrukcijos darbams turi būti parengta projektinė-sąmatinė dokumentacija, gautas statybos leidimas, išskyrus nesudėtingus (tarp jų laikinus) statinius (Statybos techninis reglamentas STR1.01.07:2002 „Nesudėtingi (tarp jų laikini) statiniai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr.184 (Žin., 2002, Nr. 43-1639; 2004, Nr. 90). Statinių projektams, kurių sąmatinė vertė 500 tūkst. Lt ir daugiau, turi būti atlikta bendroji projekto ekspertizė, vadovaujantis Statybos techniniu

- 43.21. numatomų statybos/rekonstrukcijos darbų projektinius dokumentus su projekto vertės apskaičiavimais;
- 43.22. juridinio asmens kompetentingo organo pritarimo projektui protokolą (akcininkų susirinkimo protokolą ir pan.);
- 43.23. savivaldybės turizmo paslaugų komisijos išduotą pažymėjimą, kad ūkis (patalpos) atitinka kaimo turizmo paslaugos teikimo reikalavimus ir yra įregistruotas turizmo paslaugų ir išteklių registre bei verslo liudijimą (vykdantiems kaimo turizmo ir poilsio paslaugų veiklą);
- 43.24. savivaldybės turizmo paslaugų komisijos išduotą pažymėjimą apie ūkiui keliamų minimalių reikalavimų įvykdymą kaimo turizmo paslaugai teikti (pradedantiems kaimo turizmo ir poilsio paslaugų veiklą);
- 43.25. pažymą iš Etninės kultūros globos tarybos, investuojantiems į etnografinio ar etnoarchitektūrinio paveldo objektus (taikoma kaimo turizmo ir amatų sektoriui);
- 43.26. papildomų duomenų klausimyną (gaunamas Agentūros teritoriniame skyriuje);
- 43.27. pasirašytą pažymą, kurioje pareiškėjas įsipareigoja nekeisti projekto įgyvendinimo vietos ir sąlygų, neparduoti ir kitaip neperduoti kitam asmeniui už paramos lėšas įgytos nuosavybės mažiausiai penkerius metus nuo sprendimo suteikti projektui paramą priėmimo (paramos sutarties pasirašymo datos) (forma gaunama Agentūros teritoriniame skyriuje);
- 43.28. pasirašytą pažymą, kurioje pareiškėjas patvirtina, kad projekte numatytos ir pagal šią programą finansuojamos investicijos tuo pačiu metu nefinansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir ES fondų (forma gaunama Agentūros teritoriniame skyriuje).
44. Pareiškėjas gali pateikti kitus papildomus dokumentus, kurie, jo manymu, gali būti svarbūs vertinant projektą.
45. Iškilus specifiniams su projekto vykdymu ar pareiškėjo veikla susijusiems klausimams, gali būti paprašyta papildomų dokumentų.
46. Paraiškas paramai iš ES struktūrinių fondų gauti kartu su reikalaujamais priedais iš pareiškėjų priima ir registruoja Agentūros Kontrolės departamento teritoriniai skyriai pagal pareiškėjų registracijos vietą (ūkininko ūkio (valdos) ar įmonės įregistravimo vieta) žemiau nurodytais adresais:

Teritorinis skyrius	Adresas	Telefonas
Alytaus skyrius	Tvirtovės g. 1/Naujoji g. 2, LT-62116 Alytus	(315) 70054 (315) 70059
Kauno skyrius	Donelaičio g. 33, LT-44240 Kaunas	(37) 200 004 (37) 321 154
Klaipėdos skyrius	Taikos pr. 28, LT-91220 Klaipėda	(46) 415 550 (46) 415 530
Marijampolės skyrius	Vytauto g. 19, LT-68300 Marijampolė	(343) 91506 (343) 91363
Panevėžio skyrius	Anykščių g. 4, LT-35171 Panevėžys	(45) 460074 (45) 460059
Šiaulių skyrius	Dvaro g. 78, LT- 76298 Šiauliai	(41) 524962 (41) 524543
Tauragės skyrius	Prezidento g. 7, LT-72258 Tauragė	(446) 54262 (446) 54235
Telšių skyrius	Respublikos g. 32, LT-87333 Telšiai	(444) 56127 (444) 56126
Utenos skyrius	Basanavičiaus g. 126, LT-28214 Utena	(389) 54761

reglamentu STR.1.06.03:2002 „Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 214 (Žin., 2002, Nr. 55-220). Espertizės išvada turi būti parengta įstaigos, turinčios teisę užsiimti šia veikla. Jei projekte numatyta statyba ir/ar rekonstrukcija, bet jai paramos neprašoma, šie dokumentai neteikiami.

		(389) 69192
Vilniaus skyrius	Liauksmينو g. 5, LT-01101 Vilnius	(5) 2313 171 (5) 2313 170

47. Paraiškos turi būti įteiktos asmeniškai ar per įgaliotą asmenį. Kitais būdais (pvz., faksu arba elektroniniu paštu) arba kitais adresais pristatytos paraiškos atmetamos.
48. Turi būti pateikiamas vienas originalus paraiškos (paraiškos forma, biudžeto lapai ir kartu pridedami dokumentai) egzempliorius, ant kurio aiškiai nurodoma „originalas“, 2 kopijos, ant kiekvienos nurodant „KOPIJA“, ir paraiškos versija kompiuterinėje laikmenoje *Word* formatu.
49. Pareiškėjas privalo pasirašyti kiekvieną paraiškos ir jos priedų kopijos lapą. Tai darydamas pareiškėjas prisiima atsakomybę už paraiškos kopijos duomenų atitikimą jos originalui.
50. Paraiškos originalo ir jos kopijų turinys turi būti tas pats įskaitant visus priedus. Jeigu paraiškos originalo ir paraiškos elektroninės versijos duomenys nesutampa, Agentūra vadovaujasi pareiškėjo parašu patvirtintu paraiškos originalu.
51. Paraiškos registruojamos Paraiškų registravimo žurnale, nurodant gavimo datą, pareiškėjo vardą, pavardę ar įmonės pavadinimą, pareiškėjo adresą, paraiškos pateikimo būdą ir paraišką užregistravusio darbuotojo duomenis. Paraiškos gavimas patvirtinamas ją pristatiusio asmens parašu.

XV. KVIETIMAS TEIKTI PARAIŠKAS

52. Kvietimą teikti paraiškas skelbia Agentūra pagal Žemės ūkio ministerijos sudarytą tvarkaraštį. Kvietimas skelbiamas „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir viename iš nacionalinių dienraščių bei interneto tinklalapiuose („Valstybės žinių“ - www.valstybes-zinios.lt, Žemės ūkio ministerijos – www.zum.lt ir Agentūros – www.nma.lt).
53. Kvietimas gali būti skelbiamas ir kituose leidiniuose, internete bei kitais būdais.
54. Paraiškos, pateiktos po tvarkaraštyje nustatyto termino, bus atmetamos.

XVI. INFORMACIJOS TEIKIMAS

55. Iki paraiškos pateikimo pretendentai į paramą gali teirautis informacijos ir paaiškinimų:
 - 55.1. telefonais, nurodytais Agentūros interneto svetainėje www.nma.lt, „Ryšių su visuomene skyrius“, tel: (85) 268 39 64, (85) 268 39 74;
 - 55.2. faksu (85) 239 1376;
 - 55.3. elektroniniu paštu adresu: info@nma.lt.
56. Klausiant faksu ar elektroniniu paštu turi būti pateikiama aiški nuoroda į šias Gaires (ar kvietimo teikti paraiškas numerį ir pavadinimą), klausiančiojo vardas ir pavardė arba organizacijos pavadinimas ir telefonas.
57. Atsakymai į klausimus, kurie gali būti aktualūs daugeliui potencialių pareiškėjų, skelbiami Agentūros tinklalapyje www.nma.lt, skiltyje „Klausimai“.
58. Informacija apie paraiškos vertinimo eigą (vertinimo tarpinius rezultatus bei paraišką vertinančius asmenis) neteikiama.
59. Agentūrai užregistravus paraišką, pareiškėjas negali teikti papildomos informacijos, jei jos nepareikalauja Agentūra. Į papildomą informaciją, kurią pareiškėjas pateikia savo iniciatyva, paraiškos vertinimo ir atrankos metu neatsižvelgiama.
60. Jei po paraiškos pateikimo susiklostė tam tikros aplinkybės, susijusios su pareiškėju ar numatytu projektu, iš esmės keičiančios projekto įgyvendinimo galimybes, pareiškėjas turi teisę raštu pranešti Agentūrai apie pateiktos paraiškos atšaukimą. Pareiškėjas turi teisę pateikti naują paraišką kitu paraiškų surinkimo etapu.

XVII. PARAIŠKOS VERTINIMAS IR ATRANKA

61. Užregistruota paraiška vertinama Agentūroje pagal jos patvirtintą ir su Žemės ūkio ministerija suderintą vidinę paraiškų vertinimo tvarką.
62. Paraiškų vertinimo procesas susideda iš trijų etapų:
 - 62.1. administracinės atitikties vertinimo, kurio metu patikrinama, ar paraiška yra visiškai sukomplektuota, t. y., ar pateikti visi prašomi dokumentai bei reikiama informacija;
 - 62.2. tinkamumo vertinimo, kurio metu nustatoma, ar projektas yra tinkamas gauti paramą iš ES struktūrinių fondų;
 - 62.3. techninio, ekonominio ir finansinio vertinimo, kurio metu įvertinama pateiktų projektų kokybė ir atitiktis atrankos kriterijams.

XVIII. ADMINISTRACINĖS ATITIKTIES VERTINIMAS

63. Užregistravus paraišką, pirmiausia atliekamas paraiškos administracinės atitikties vertinimas (patikrinimas). Nustatoma, ar paraiška yra visiškai sukomplektuota, t. y., ar tinkamai užpildyta, ar pateikti visi nurodyti dokumentai.
64. Administracinis tikrinimas atliekamas pagal užpildytą patikros lentelę (pateikiama pavyzdinė šios lentelės forma):

Paraiškos pristatymo data: Paraiškos Nr.: Paraišką priėmė:		Pareiškėjo pavadinimas:		
Tikrinimo elementai		taip	ne	netaikoma
1.	Paraiška ir kartu pridedami dokumentai gauti iki galutinio paraiškų pateikimo termino			
2.	Paraiška visiškai užpildyta, atitinka paraiškos formą ir yra pasirašyta pareiškėjo			
3.	Pateiktas vienas originalas, dvi kopijos ir paraiškos versija kompiuterinėje laikmenoje			
4.	Pateikta paraiška surinkta kompiuteriu (atspausdinta) ir pateikta lietuvių kalba			
5.	Biudžetas ir finansavimo šaltinių lentelė atitinka nustatytą formą ir yra pasirašyti pareiškėjo			
6.	Pateiktoje paraiškoje nurodytas dokumentų ir lapų skaičius atitinka faktiškai pateiktus			
7.	Pateiktas verslo planas			
8.	Pateiktas pranešimas apie žemės ūkio ir kaimo valdos įregistravimą valstybės žemės ūkio ir kaimo verslo registre ir identifikavimo kodo suteikimą			
9.	Pateiktas pareiškėjo (ūkininko ūkio ar juridinio asmens) registravimo pažymėjimas			
10.	Pateikti pareiškėjo (jei jis yra juridinis asmuo) steigimo dokumentai (įstatai, steigimo sandoris arba, įstatymų nustatytais atvejais, bendrieji nuostatai bei kiti dokumentai,			

	kuriuos įstatams prilygina LR civilinis kodeksas)			
11.	Pateikti pareiškėjo finansinės atskaitomybės dokumentai (balansas, pelno/nuostolio ataskaita ir pinigų srautų ataskaita) už praėjusius ir ataskaitinius metus. (Jeigu pareiškėjas yra įmonė, kuri pagal Lietuvos Respublikos įstatymus privalo atlikti auditą, jis turi pateikti audituotas finansines ataskaitas ir audito išvadas už paskutinius finansinius metus)			
12.	Pateiktas pareiškėjo ūkinės veiklos pradžios balansas (<i>taikoma naujai įregistruotiems ūkiams, įmonėms</i>)			
13.	Pateikta Valstybinės mokesčių inspekcijos pažyma apie atsiskaitymą su biudžetu. Pažyma išduota ne anksčiau kaip prieš mėnesį iki paraiškos pateikimo			
14.	Pateikta Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos pažyma apie atsiskaitymą su šiuo fondu. Pažyma išduota ne anksčiau kaip prieš mėnesį iki paraiškos pateikimo			
15.	Pateikta Aplinkos ministerijos regioninio aplinkos apsaugos departamento deklaracija apie numatomo įgyvendinti projekto atitikimą aplinkosaugos standartams			
16.	Pateikta Europos Sąjungos lėšomis finansuojamų investicinių projektų poveikio aplinkai vertinimo deklaracija			
17.	Pateikta Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinio padalinio deklaracija apie numatomo įgyvendinti projekto atitikimą higienos, veterinarijos, sanitarijos ir gyvūnų gerovės standartams ir reikalavimams (<i>priklausomai nuo projekto pobūdžio</i>)			
18.	Pateikta Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinio padalinio deklaracija apie numatomo įgyvendinti projekto atitikimą maisto kokybės standartams (<i>taikoma, jei projekte numatyta maisto produktų gamyba ar maitinimas</i>)			
19.	Pateiktas Valstybinės augalų apsaugos tarnybos registravimo fitosanitariniame registre pažymėjimas (<i>jei reikia</i>)			
20.	Pateikti nekilnojamojo turto, susijusio su projekto įgyvendinimu, nuosavybės teisę patvirtinantys dokumentai (<i>nereikia nekilnojamam turtui, kuriam neprašoma paramos</i>)			
21.	Pateikti dokumentai, patvirtinantys pareiškėjo mokumą (paskolos sutartis ir kt.)			
22.	Pateikti komerciniai siūlymai iš prekių, darbų ar paslaugų teikėjų			
23.	Pateikti dokumentai, patvirtinantys žemės valdymo faktą			
24.	Pateiktos PVM deklaracijos už ataskaitinius metus (<i>PVM mokėtojams</i>)			
25.	Pateiktas statybos/rekonstrukcijos leidimas ir statinio techninės, finansinės-ekonominės dalies ekspertizės išvados			

	<i>(jei reikia)</i>			
26.	Pateikti numatomų darbų projektiniai dokumentai su projekto vertės apskaičiavimais			
27.	Pateiktas juridinio asmens kompetentingo organo pritarimo projektui protokolas			
28.	Pateiktas savivaldybės turizmo paslaugų komisijos išduotas pažymėjimas, kad ūkis (patalpos) atitinka kaimo turizmo paslaugos teikimo reikalavimus ir yra įregistruotas turizmo paslaugų ir išteklių registre bei verslo liudijimas <i>(vykdantiems kaimo turizmo ir poilsio paslaugų veiklą)</i>			
29.	Pateiktas savivaldybės turizmo paslaugų komisijos išduotas pažymėjimas apie ūkiui keliamų minimalių reikalavimų įvykdymą kaimo turizmo paslaugai teikti <i>(pradedantiems kaimo turizmo ir poilsio paslaugų veiklą)</i>			
30.	Pateikta pažyma iš Etninės kultūros globos tarybos, investuojantiems į etnografinio ar etnoarchitektūrinio paveldo objektus <i>(taikoma kaimo turizmo ir amatų sektoriui)</i>			
31.	Pateikta pažyma, kurioje pareiškėjas įsipareigoja nekeisti projekto įgyvendinimo vietos ir sąlygų, neparduoti ir kitaip neperduoti kitam asmeniui už paramos lėšas įgytos nuosavybės mažiausiai penkerius metus nuo sprendimo suteikti projektui paramą priėmimo (paramos sutarties pasirašymo datos)			
32.	Pateikta pažyma, kurioje pareiškėjas patvirtina, kad projekte numatytos ir pagal šią programą finansuojamos investicijos tuo pačiu metu nefinansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir ES fondų			
33.	Pateiktas papildomų duomenų klausimynas			
VERTINTOJO PASTABOS (Kokios informacijos ar dokumentų trūksta)				

65. Jei atlikus paraiškos administracinės atitikties vertinimą nustatoma, kad ji yra tinkama vertinti toliau, Agentūra pareiškėjui siunčia pranešimą apie paraiškos užregistravimą ir jai suteiktą unikalų identifikavimo numerį.
66. Atlikus administracinės atitikties vertinimą, atliekama tinkamai įformintų paraiškų patikra vietoje. Patikros vietoje metu bus tikrinami pareiškėjo paraiškoje ir jų prieduose pateikti duomenys ir jų atitikimas tikrovei.
67. Jeigu atlikus administracinės atitikties vertinimą administracinės atitikties lentelėje pažymimas bent vienas atsakymas „ne“ ir nustatoma, kad paraiška nėra iki galo sukomplektuota, t.y. pateikti ne visi reikiami dokumentai, pareiškėjui siunčiamas pranešimas apie paraiškos užregistravimą ir jai suteiktą unikalų identifikavimo numerį. Kartu nurodomi vertinimo metu nustatyti trūkumai, ir jiems pašalinti pareiškėjui suteikiamas 10 darbo dienų terminas nuo pranešimo įteikimo, tačiau, atsižvelgiant į trūkstamos informacijos ar dokumentų specifiką, gali būti nustatomas ir ilgesnis. Pranešimas laikomas įteiktu praėjus 2 darbo dienoms po jo išsiuntimo registruotu paštu. Per pranešime nustatytą laiką nepristačius reikiamų dokumentų ar nepateikus trūkstamos informacijos, paraiška atmetama. Apie priimtą sprendimą atmesti paraišką Agentūra informuoja pareiškėją per 5 darbo dienas išsiųsdama jam informacinį raštą.

XIX. TINKAMUMO VERTINIMAS

68. Atlikus administracinės atitikties vertinimą, iki galo užpildytos paraiškos kartu su priedais siunčiamos į Agentūrą tolesniam vertinimui.
69. Paraiškas nagrinėja ir vertina Agentūros darbuotojai. Jei reikia, gali būti pasamdyti nepriklausomi vertintojai.
70. Paraiškos tinkamumo vertinimo metu nustatoma, ar projektas tinkamas gauti paramą iš ES struktūrinių fondų. Vertinimą atlieka bent du Agentūros Kaimo plėtros programų departamento Projektų vertinimo skyriaus darbuotojai.
71. Ar paraiška atitinka tinkamumo kriterijus, tikrinama pagal užpildytą ir abiejų vertintojų pasirašytą tinkamumo vertinimo lentelę (pateikiama pavyzdinė šios lentelės forma):

Paraiškos pristatymo data: Paraiškos Nr.: Paraišką priėmė:		Pareiškėjo pavadinimas:		
		taip	ne	netaikoma
1.	Pareiškėjo vertinimas ir projekto veiklos tinkamumas finansuoti			
1.1.	Ar paraišką pateikia subjektas, įvardintas galimu pareiškėju šių Gairių 14 ir 15 punktuose, o investicijos, susijusios su gamyba ar paslaugomis, Gairių 21 ir 22 punktuose nurodytuose veiklos sektoriuose			
1.2.	Ar projektas atitinka šių Gairių 3-7 punktuose numatytus tikslus ir uždavinius			
1.3.	Ar projekto veikla atitinka šios priemonės remiamas bei kvietime teikti paraiškas nurodytas veiklos sektorius			
1.4.	Ar projekto veiklos vieta atitinka nustatytus reikalavimus			
1.5.	Ar pareiškėjas nepažeidžia valstybės pagalbos taisyklių			
1.6.	Ar projektas ir su juo susijusios investicijos, išskyrus kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) projektą ir su juo susijusias investicijas, įgyvendinami kaimo vietovėse, remiantis paramos gavėjo ar kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) narių žemės ūkio veiklos valdų registracija			
1.7.	Ar turtas, į kurį investuojama, yra pareiškėjo nuosavybė			
1.8.	Ar įvykdytas projektas atitiks higienos, veterinarijos, sanitarijos, maisto produktų kokybės ir gyvūnų gerovės bei aplinkosaugos standartus. Ar pateiktas aplinkosaugos ir/ar veterinarijos institucijų išankstinis įvertinimas dėl šių reikalavimų atitikimo			
1.9.	Ar pareiškėjas verslo plane įrodo, kad ūkis ar ūkio subjektas, įgyvendinęs projektą, atitiks ekonominio gyvybingumo rodiklius			
1.10.	Ar pareiškėjas užtikrina, kad projekte numatytos ir pagal šią programą finansuojamos investicijos tuo pačiu metu nėra finansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir ES fondų			
1.11.	Ar numatytos investicijos (įrenginiai, mechanizmai) atitinka ES teisės aktų nustatytus saugos reikalavimus			
1.12.	Ar pareiškėjas tvarko buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus reikalavimus			

1.13.	Ar įmonė, kuri pagal Lietuvos Respublikos įstatymus privalo atlikti auditą, pateikė audituotas finansines ataskaitas ir audito išvadas už paskutiniuosius finansinius metus			
1.14.	Ar pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui			
1.15.	Ar pareiškėjas neturi įsiskolinimų Valstybinio socialinio draudimo fondui			
1.16.	Ar pareiškėjas įsipareigoja nekeisti projekto įgyvendinimo vietos ir sąlygų, neparduoti ir kitaip neperduoti kitam asmeniui už paramos lėšas įgytos nuosavybės mažiausiai penkerius metus nuo sprendimo suteikti projektui paramą priėmimo (paramos sutarties pasirašymo datos)			
1.17.	Ar įgyvendinus investicijas kaimo turizmo ir poilsio zonų kūrimo sektoriuje kambarių skaičius apgyvendinimui skirtose patalpose neviršija Lietuvos Respublikos turizmo įstatyme nustatyto skaičiaus			
1.18.	Ar pareiškėjo ūkis turi potencialias galimybes verstis kaimo turizmo paslaugų teikimu (ar pateikė savivaldybės turizmo paslaugų komisijos išduotą pažymėjimą)			
1.19.	Ar pareiškėjas pateikė Etninės kultūros globos tarybos ekspertų išvadas, jei planuoja investuoti į etnografinių kaimų išsaugojimą ir plėtrą (etnoarchitektūros objektų, tradicinio kraštovaizdžio išsaugojimą, tradicinių amatų ir verslų plėtrą, etnokultūrinį turizmą)			
2.	Projekto atitiktis bendrojo finansavimo reikalavimams			
2.1.	Pareiškėjo prašomos paramos suma neviršija didžiausios galimos pagal šį kvietimą paramos normos			
2.2.	Pareiškėjo siūlomas bendrojo finansavimo šaltinis (pvz., pinigais, įnašu natūra) yra tinkamas			
2.3.	Prašoma suma neviršija nustatyto maksimumo			
3.	Prašomų kompensuoti projekto išlaidų tinkamumas finansuoti			
3.1.	Projekto išlaidos atitinka veiklos srities priemonės investicijų sričių kodus			
3.2.	Paramos prašoma tinkamų finansuoti išlaidų kategorijoms			
4.	Projekto įgyvendinimo laikotarpio tinkamumas			
4.1.	Projekto pradžios data atitinka kvietime teikti paraiškas nustatytus reikalavimus			
4.2.	Projektą numatoma įgyvendinti iki kvietime teikti paraiškas nurodytos vėliausios projekto įgyvendinimo pabaigos datos			
VERTINTOJO PASTABOS				

72. Atlikus paraiškos tinkamumo vertinimą ir pripažinus ją tinkama paramai gauti, atliekamas projekto techninis, finansinis ir ekonominis vertinimas.

73. Agentūra gali pareiškėjo prašyti pateikti paraiškoje trūkstamus duomenis ar dokumentus, taip pat pateikti papildomų dokumentų, jei tai yra būtina paraiškai įvertinti. Gali būti atliekama patikra paraiškoje nurodytoje projekto įgyvendinimo vietoje. Jeigu pareiškėjas per 10 darbo dienų prašomos informacijos nepateikia, paraiška atmetama. Apie priimtą sprendimą atmesti

paraišką Agentūra informuoja pareiškėją per 5 darbo dienas, išsiųsdama jam informacinį raštą. Pranešimas laikomas įteiktu praėjus 2 darbo dienoms po jo išsiuntimo registruotu paštu.

XX. PROJEKTŲ TECHNINIO, FINANSINIO IR EKONOMINIO VERTINIMO PROCEDŪRA

74. Techninio, finansinio ir ekonominio vertinimo etape įvertinama pateiktų projektų kokybė ir atitiktis atrankos kriterijams (balais). Vertinimą atlieka bent du Agentūros Kaimo plėtros programų departamento Projektų vertinimo skyrius darbuotojai.
75. Vertinti gali ir Agentūros paskirti nepriklausomi vertintojai, jei teikiami projektai yra sudėtingi ir reikalauja specifinių žinių.
76. Atliekant projekto techninį, finansinį ir ekonominį vertinimą, pildoma techninio, finansinio ir ekonominio vertinimo lentelė (pateikiama pavyzdinė šios lentelės forma):

Veiklos sritis „Žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, siekiant įvairiapusio ekonominės veiklos pobūdžio ir alternatyvių pajamų šaltinių“

Pareiškėjo Nr.:	Projekto pavadinimas:	
Pareiškėjo pavadinimas:	Projekto įgyvendinimo vieta:	
Prašoma paramos suma:	Projekto trukmė:	
		Maksimalus balų skaičius
1.	Pareiškėjo finansiniai ir veiklos vykdymo pajėgumai	iš viso: 55 balų
1.1.	Pareiškėjo patirtis (veikloje, kuriai prašoma paramos): - nuo 1 iki 2 metų - 3 balai; - daugiau negu 2 iki 3 metų - 6 balai; - daugiau negu 3 iki 4 metų - 9 balai; - daugiau negu 4 iki 5 metų - 12 balai; - daugiau negu 5 metai - 15 balų	15
1.2.	Projektą įgyvendina jaunas ūkininkas (iki 40 metų)	20
1.3.	Nuosavų lėšų dalis: - už kiekvieną paraiškos pateikimo metu turimų nuosavų (neskolintų) lėšų procentą, viršijantį 20 proc. projekto vertės, skiriamas 1 balas; - maksimalus balų skaičius (20 balų) skiriamas už 40 proc. nuosavų (neskolintų) lėšų	20
2.	Projekto biudžeto ir išlaidų efektyvumas	iš viso: 45 balų
2.1.	Projektas įgyvendinamas mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse (ne mažiau kaip 50 proc. žemės ūkio valdų turi būti mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse)	25
2.2.	Perėjimas nuo tradicinės žemės ūkio veiklos prie alternatyvios veiklos, t.y. alternatyvių pajamų dalies padidėjimas bendrosiose ūkio pajamose įgyvendinus projektą: - nuo 10 (imtinai) iki 30 proc. - 2 balai; - nuo 30 (imtinai) iki 50 proc. - 4 balų; - nuo 50 (imtinai) iki 70 proc. - 6 balai; - nuo 70 (imtinai) iki 90 proc. - 8 balai; - 90 proc. ir daugiau - 10 balų	10
2.3.	Naujų darbo vietų skaičius: -1 darbo vieta - 1 balas;	10

	- 2 darbo vietos - 2 balai; - 3 darbo vietos - 3 balai; - 4 darbo vietos - 4 balai; - 5 darbo vietos - 5 balai; - nuo 6 iki 10 darbo vietų - 7 balai; - 11 ir daugiau darbo vietų - 10 balų	
Iš viso		100 balų
VERTINTOJO REKOMENDACIJA		

Veiklos sritis „Kaimo turizmo ir amatų skatinimas“

Pareiškėjo Nr.:		Projekto pavadinimas:
Pareiškėjo pavadinimas:		Projekto įgyvendinimo vieta:
Prašoma paramos suma:		Projekto trukmė:
		Maksimalus balų skaičius
1.	Pareiškėjo finansiniai ir veiklos vykdymo pajėgumai	iš viso: 50 balų
1.1.	Pareiškėjo patirtis (veikloje, kuriai prašoma paramos): - nuo 1 iki 2 metų - 2 balai; - daugiau negu 2 iki 3 metų - 4 balai; - daugiau negu 3 iki 4 metų - 6 balai; - daugiau negu 4 iki 5 metų - 8 balai; - daugiau negu 5 metai - 10 balų	10
1.2.	Projektą įgyvendina jaunas ūkininkas (iki 40 metų)	20
1.3.	Nuosavų lėšų dalis: - už kiekvieną turimų nuosavų (neskolintų) lėšų procentą, viršijantį 20 proc. projekto vertės, skiriamas 1 balas; - maksimalus balų skaičius (20 balų) skiriamas už 40 proc. nuosavų (neskolintų) lėšų	20
2.	Projekto biudžeto ir išlaidų efektyvumas	iš viso: 50 balų
2.1.	Perėjimas nuo tradicinės žemės ūkio veiklos prie alternatyvios veiklos, t. y. alternatyvių pajamų dalies padidėjimas bendrosiose ūkio pajamose įgyvendinus projektą: - nuo 10 (imtinai) iki 30 proc. - 2 balai; - nuo 30 (imtinai) iki 50 proc. - 4 balų - nuo 50 (imtinai) iki 70 proc. - 6 balų; - nuo 70 (imtinai) iki 90 proc. - 8 balai; - 90 proc. ir daugiau - 10 balų	10
2.2.	Naujų darbo vietų skaičius: - 1 darbo vieta - 1 balas; - 2 darbo vietos - 2 balai; - 3 darbo vietos - 3 balai; - 4 darbo vietos - 4 balai; - 5 darbo vietos - 5 balai; - nuo 6 iki 10 darbo vietų - 7 balai; - 11 ir daugiau darbo vietų - 10 balų	10
2.3.	Projektas įgyvendinamas mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse (ne mažiau kaip 50 proc. žemės ūkio valdų turi būti mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse)	25
2.4.	Investuoti planuojama į etno-architektūros ar etno-archeologinio paveldo objektus	5

Iš viso	100 balų
VERTINTOJO REKOMENDACIJA	

77. Jei vertintojams kyla neaiškumų ar trūksta informacijos, pareiškėjui siunčiamas raštas, kuriame prašoma pateikti aiškinimus ar papildymus per 10 darbo dienų. Esant reikalui Agentūra gali nustatyti ir ilgesnį informacijos pateikimo terminą. Pranešimas laikomas įteiktu praėjus 2 darbo dienoms po jo išsiuntimo registruotu paštu.
78. Jeigu galutiniai paraiškų įvertinimai, atlikti dviejų vertintojų, skiriasi, projektui vertinti skiriamas trečias vertintojas.
79. Jei konkretaus kvietimo teikti paraiškas metu pareiškėjų prašoma paramos suma yra ne didesnė nei šiam kvietimui skirta paramos sumai, parama skiriama visiems pareiškėjams, kurie praeina visus tris vertinimo etapus ir yra pripažįstami tinkamais gauti paramą. Tačiau jei į konkretų kvietimą teikti paraiškas atsiliepia daugiau pareiškėjų, parama skiriama surinkusiems daugiausia balų.

XXI. PARAIŠKŲ TVIRTINIMAS IR PARAMOS SUTARČIŲ SUDARYMAS

80. Agentūra, įvertinusi paraiškas, parengia paraiškų vertinimo ataskaitą - medžiagą, kurią sudaro išnagrinėtų paraiškų vertinimo protokolas, paraiškų skirtingų vertinimo etapų lentelių (administracinės atitikties, tinkamumo, techninis, finansinis ir ekonominis vertinimas) kopijos, ir teikia ją Projektų atrankos komitetui, kuris sudaromas Žemės ūkio ministerijoje. Išnagrinėtų paraiškų vertinimo protokolą sudaro paraiškų, teikiamų Projektų atrankos komiteto svarstymui, vertinimo suvestinė, prašomos paramos suma, kvietimui teikti paraiškas skirta pinigų suma bei dar nepanaudota likusi pinigų suma, kurią galima paskirstyti Projektu atrankos komiteto posėdžio metu.
81. Projektų atrankos komitetas svarsto, kuriuos projektus finansuoti pagal Agentūros pateiktą vertinimo ataskaitą - medžiagą, Projektų atrankos komiteto narių argumentus bei kitą informaciją, susijusią su pateiktais atrankai projektais, ir priima rekomendacinio pobūdžio sprendimą dėl finansuotinių projektų, taip pat dėl ES struktūrinių fondų lėšų bei nacionalinio bendrojo finansavimo lėšų dydžių. Projektų atrankos komitetas išklauso socialinių – ekonominių partnerių nuomonę, kuri yra rekomendacinio pobūdžio. Visi Projektų atrankos komiteto posėdžiai protokoluojami. Priimdamas sprendimus, Projektų atrankos komitetas siekia bendro sutarimo. Jei tokio sutarimo pasiekti nepavyksta, sprendimai priimami balsuojant paprasta balsų dauguma.
82. Projektų atrankos komitetų posėdžiuose dalyvauja Finansų ministerijos ir kitų institucijų, kurių kompetencijos sričiai priskiriami svarstomi projektai, atstovai.
83. Sprendimą dėl projekto finansavimo priima Žemės ūkio ministerija pagal Projektų atrankos komiteto rekomendacijas. Galutinis sprendimas dėl paramos skyrimo tvirtinamas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu arba jo įgalioto atstovo potvarkiu. Pareiškėjas apie sprendimą skirti ar neskirti paramą informuojamas ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo paskutinės paraiškų surinkimo etapo dienos. Jei projekto vertinimo metu iškilo aplinkybių, dėl kurių projekto vertinimas užtruko, pareiškėjui informaciją apie sprendimą skirti arba neskirti paramą išsiunčiama vėliau tiek, kiek buvo pratęstas projekto vertinimo laikas.
84. Gavusi Žemės ūkio ministerijos sprendimą dėl projektų finansavimo, Agentūra apie tai informuoja pareiškėjus ir sudaro su jais sutartis, kurios parengtos pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1K-033 patvirtintą Paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones, pavyzdinę sutartį (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro liepos 16 d. įsakymas Nr. 436 „Dėl paramos teikimo projektams, pagal kuriuos įgyvendinamos Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto, kaimo plėtros priemonės, pavyzdinės sutarties, mokėjimo prašymo, mokėjimo prašymo tikrinimo ir tvirtinimo lapo, projekto įgyvendinimo ataskaitos formų patvirtinimo“). Paramos sutarties forma

pateikiama Agentūros interneto tinklalapyje www.nma.lt. Su pareiškėjais, kurių projektams nuspręsta skirti paramą, Agentūra sudaro paramos sutartis per 10 darbo dienų nuo informacijos (pareiškėjas informuojamas registruotu laišku) apie sprendimą skirti projektui paramą pateikimo pareiškėjui. Jei paramos sutarties turinys yra derinamas (sutarties derinimas būtinas, jei paramos gavėjas pageidauja keisti mokėjimo prašymų pateikimo terminus, perkelti paramos objektus iš vieno projekto įgyvendinimo etapo į kitą, pakeisti banką bei sąskaitos numerį ar pan. arba paramos gavėjas iki sutarties pasirašymo Agentūrai privalo pateikti papildomus duomenis ar dokumentus), paramos sutarties pasirašymo terminas gali būti ilgesnis.

85. Jei projekto nuspręsta neremti, Agentūra tokiam pareiškėjui siunčia raštą su paaiškinimais per 10 darbo dienų, kai ji gauna ir užregistruoja Žemės ūkio ministerijos sprendimą.
86. Informacija apie priimtus sprendimus skelbiama Agentūros ir Žemės ūkio ministerijos interneto svetainėse.
87. Žemės ūkio ministerija gali įgalioti Agentūrą sudaryti su pareiškėjais dvišales paramos teikimo sutartis dėl tų projektų, kurie yra rekomenduoti Projektų atrankos komiteto ir kurių finansavimas patvirtintas Žemės ūkio ministerijos sprendimu. Tokiu atveju Žemės ūkio ministerija turi informuoti Finansų ministeriją, kokių teisiniu pagrindu, kokiam laikui ir dėl kokios sumos suteikiami įgaliojimai.

XXII. SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

88. Pareiškėjas turi teisę apskusti Agentūros, Žemės ūkio ministerijos ir Finansų ministerijos sprendimus.
89. Agentūros sprendimą atmesti paraišką pareiškėjas gali apskusti Žemės ūkio ministerijai raštu per 10 darbo dienų po to, kai jam registruotu laišku buvo išsiųstas informacinis raštas apie atmetimą. Šį skundą Žemės ūkio ministerija privalo išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jo gavimo ir užregistravimo dienos.
90. Žemės ūkio ministerijos sprendimą neskirti paramos projektui pareiškėjas gali apskusti Finansų ministerijai per 10 darbo dienų po to, kai jam registruotu laišku buvo išsiųstas informacinis raštas. Šį skundą Finansų ministerija privalo išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jo gavimo ir užregistravimo dienos.
91. Dėl Agentūros, Žemės ūkio ministerijos ir Finansų ministerijos sprendimų pareiškėjas gali kreiptis į teismą Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
92. Atmestos paraiškos ir jų priedai saugomi Agentūros archyve mažiausiai 2 metus nuo sprendimo atmesti paraišką priėmimo dienos.

XXIII. PIRKIMŲ PROCEDŪROS

93. Projekto vykdytojai, kurie pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2002, Nr. 118-5296) yra perkančiosios organizacijos, privalo vadovautis minėto įstatymo nuostatomis ir derinti pirkimų dokumentus su Agentūra.
94. Projekto vykdytojai, siekdami, kad patirtos išlaidos būtų laikomos tinkamomis kompensuoti ir kuriems netaikomos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos, prekių, paslaugų ar darbų pirkimus privalės organizuoti pasirašius paramos sutartį su Agentūra, vadovaudamiesi Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka.
95. Lėšos, kurias projekto vykdytojai išleis pagal prekių, paslaugų ar darbų pirkimo sutartis, sudarytas nesilaikant šių Gairių 93 ir 94 punktuose nurodytų reikalavimų, laikomos netinkamomis kompensuoti.

XXIV. PARAMOS MOKĖJIMO BŪDAS

96. Šioms veiklos sritims taikomas kompensacinis mokėjimo būdas, pagal kurį:
- 96.1. projekto vykdytojas pradeda veiklą savo lėšomis ir po projekto įgyvendinimo etapo pateikia Agentūrai mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridėdamas išlaidas pateisinančius ir įrodančius dokumentus;
 - 96.2. Agentūra per ne ilgesnį laikotarpį kaip 60 kalendorinių dienų nuo mokėjimo prašymų bylų užregistravimo Agentūros Finansų ir apskaitos departamento Mokėjimo prašymų skyriuje nustato prašomų kompensuoti išlaidų tinkamumą ir teikia Žemės ūkio ministerijai paraišką dėl lėšų pervedimo projekto vykdytojui;
 - 96.3. Žemės ūkio ministerija tikrina gautos paraiškos dėl lėšų pervedimo projekto vykdytojui atitiktį jų turinio, BPD priemonės biudžeto limitų ir specialiųjų valstybės biudžeto ES struktūrinių fondų paramos lėšų programų, skirtų BPD priemonių įgyvendinimui finansuoti, sąmatų reikalavimams ir atlieka atrankinę išlaidas patvirtinančių ir įrodančių dokumentų kontrolę. Žemės ūkio ministerija tikrina ir tvirtina paraišką, jos pagrindu rengia ir teikia mokėjimo paraišką Valstybės išdui apmokėti. Valstybės išdas perveda paramos sumą projekto vykdytojui.
97. Projekto vykdytojas gali pateikti iki trijų mokėjimo prašymų (trys mokėjimo prašymai gali būti numatyti tik tada, kai projektas yra sudėtingas ir didelės apimties. Sudėtingas ir didelės apimties projektas yra toks projektas, kuriame paramos gavėjas planuoja atlikti statybos–rekonstrukcijos darbus, įrangos pirkimo ir montavimo darbus bei įsigyti techniką). Jei numatytos statybos, jos turi būti įgyvendinamos vienu etapu ir tarpiniai mokėjimai nevykdomi. Jei numatyta kelių atskirų pastatų statyba ar rekonstrukcija, statybos gali būti įgyvendinamos etapais ir mokėjimo prašymas gali būti pateikiamas užbaigus vieną statybų etapą.
98. Jeigu paramos sutartyje yra numatyta daugiau negu vienas mokėjimo prašymas, tai pirmojo mokėjimo prašymo investicijų dydis turi būti ne mažesnis kaip 25 proc. bendros investicijų projekto vertės.
99. Projekto vykdytojas paramos lėšoms privalo atsidaryti atskirą sąskaitą banke.

XXV. MOKĖJIMO PRAŠYMO PATEIKIMAS

100. Pasirašęs paramos sutartį, projekto vykdytojas privalo vykdyti prekių, paslaugų ar darbų pirkimų konkursą, kaip nurodyta šių Gairių XXIII skyriuje, ir tik tuomet gali pradėti įgyvendinti projekte numatytas investicijas.
101. Projekto vykdytojas po projekto įgyvendinimo etapo paramai gauti pateikia nustatytos formos mokėjimo prašymus.
102. Mokėjimo prašymo forma, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 3D-436, pateikiama Agentūros interneto tinklalapyje adresu: www.nma.lt. Joje išvardyti reikiami pridėti dokumentai. Projekto vykdytojas turi įsitikinti, kad jo pateiktas mokėjimo prašymas yra iki galo sukomplektuotas.
103. Mokėjimo prašymus paramai iš ES struktūrinių fondų gauti kartu su reikalaujamais priedais priima ir registruoja Agentūros Kontrolės departamento teritoriniai skyriai šių Gairių 55 punkte nurodytais adresais pagal asmens registracijos vietą.
104. Mokėjimo prašymai turi būti įteikti asmeniškai ar per įgaliotą asmenį. Kitais būdais (pvz., faksu arba elektroniniu paštu) arba kitais adresais pristatyti mokėjimo prašymai atmetami. Projekto vykdytojas turi pateikti vieną mokėjimo prašymo (ir pridėdamų dokumentų) originalą, ant kurio aiškiai nurodoma „originalas“, ir 2 kopijas, ant kiekvienos nurodant „KOPIJA“.
105. Kiekvienas mokėjimo prašymo ir pridėdamų dokumentų kopijos lapas turi būti patvirtintas projekto vykdytojo parašu, nurodant, kad kopija tikra. Patvirtindamas kiekvieną mokėjimo prašymo ir jo pridėdamų dokumentų kopijos lapą, projekto vykdytojas prisiima atsakomybę už

mokėjimo prašymo kopijos ir originalo duomenų atitikimą bei užtikrina, kad kompiuterinėje laikmenoje ir spausdintinėje versijoje pateikta ta pati informacija.

106. Kartu su mokėjimo prašymu pateikiami išlaidas įrodančių dokumentų originalai ir kopijos. Nustačius kopijų tikrumą, ant originalų ir kopijų dedamas antspaudas, Agentūros darbuotojo parašas. Jeigu duomenys, pateikti mokėjimo prašymo originale, prieštarauja duomenims, pateiktiems mokėjimo prašymo kompiuterinėje versijoje, Agentūra vadovaujasi projekto vykdytojo parašu patvirtintu mokėjimo prašymo originalu.
107. Mokėjimo prašymai registruojami Gautų mokėjimo prašymų registracijos žurnale, nurodant mokėjimo prašymo gavimo datą, projekto vykdytojo vardą, pavardę ar įmonės pavadinimą, projekto vykdytojo adresą, mokėjimo prašymo pateikimo būdą ir prašymą užregistravusio darbuotojo identifikacinius duomenis. Pateikęs mokėjimo prašymą asmuo registracijos žurnale parašu patvirtina mokėjimo prašymo pateikimo faktą.

XXVI. MOKĖJIMO PRAŠYMO PATEIKIMO TERMINAS

108. Mokėjimo prašymo pateikimo terminas nustatomas paramos sutartyje.
109. Jeigu projekto vykdytojas dėl rimtų priežasčių nori pratęsti mokėjimo prašymo pateikimo terminą, jis iki nustatyto termino pabaigos turi Agentūrai pateikti prašymą dėl termino pratęsimo. Vėliau pateikti prašymai nepriimami ir nesvarstomi. Sprendimą dėl termino pratęsimo priima Agentūra, atsižvelgdama į išdėstytus argumentus. Priėmus sprendimą atidėti mokėjimo prašymo pateikimo terminą, keičiama paramos sutartis.
110. Mokėjimo prašymą pateikus pavėluotai dėl objektyvių pateisinamų priežasčių, pareiškėjas raštu turi Agentūrai paaiškinti vėlavimo priežastis ir pateikti pateisinamus dokumentus. Kitu atveju mokėjimo prašymas atmetamas.
111. Klausimai dėl mokėjimo prašymo gali būti pateikiami elektroniniu paštu arba faksu: info@nma.lt, fakso Nr. (8 5) 239 1376.

XXVII. MOKĖJIMO PRAŠYMO TIKRINIMAS, VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS

112. Mokėjimo prašymus tikrina ir vertina Agentūros darbuotojai. Jei reikia, gali būti samdomi nepriklausomi vertintojai.
113. Užregistravus mokėjimo prašymą, Agentūros teritoriniame skyriuje atliekamas administracinės atitikties vertinimas, kurio metu nustatoma, ar pateikti visi reikalingi dokumentai. Atlikdamas administracinės atitikties vertinimą, teritorinio skyriaus tarnautojas užpildo administracinės atitikties vertinimo lentelę.
114. Jei projekto vykdytojo pateiktas mokėjimo prašymas yra tinkamas toliau vertinti, jam apie tai išsiunčiamas pranešimas.
115. Jeigu projekto vykdytojo pateiktas mokėjimo prašymas neteisingai užpildytas, trūksta duomenų, jam siunčiamas pranešimas, kad mokėjimo prašymas yra užregistruotas, jam suteiktas unikalus identifikavimo numeris ir nurodomi tikrinimo metu nustatyti trūkumai. Pranešimas laikomas įteiktu praėjus 2 darbo dienoms nuo jo išsiuntimo registruotu paštu. Trūkumams pašalinti projekto vykdytojui nustatomas 10 darbo dienų terminas nuo pranešimo įteikimo, tačiau atsižvelgiant į trūkstamos informacijos ar dokumentų specifiką gali būti nustatomas ir ilgesnis. Per nustatytą laiką nepristačius reikiamų dokumentų ar nepatikslinus duomenų, mokėjimo prašymas atmetamas.
116. Teikiant galutinį mokėjimo prašymą pateikiama galutinė projekto įgyvendinimo ataskaita, kuri siunčiama į Agentūros administravimo ir analizės skyrių, ir projekto audito išvada (projekto audito išvada teikiama, jei projekto vertė 500 tūkst. Lt ir daugiau).

117. Atlikus administracinės atitikties vertinimą, atliekama tinkamai įformintų mokėjimo prašymų patikra vietoje (kiekvieno mokėjimo prašymo). Po patikros vietoje mokėjimo prašymai kartu su pridedamais dokumentais bei teritorinio skyriaus darbuotojų užpildytais darbo dokumentais siunčiami vertinti į Agentūrą.
118. Mokėjimo prašymą Agentūroje tikrina du Agentūros darbuotojai, iš kurių vienas pildo mokėjimo prašymo tikrinimo ir tvirtinimo lapą. Mokėjimo prašymo tikrinimo ir tvirtinimo lapas, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 3D-436, pateikiamas Agentūros interneto tinklalapyje adresu: www.nma.lt.
119. Vertinant mokėjimo prašymą nustatoma, kokia paramos suma mokama projekto vykdytojui. Tarnautojo atliktą vertinimą patikrina skyriaus vedėjas. Galutinį sprendimą dėl mokėjimo prašymo įvertinimo priima Agentūros Finansų ir apskaitos departamento direktorius.
120. Jei vertinant mokėjimo prašymą kyla neaiškumų, projekto vykdytojui siunčiamas paklausimas, kuriame prašoma per 10 darbo dienų pateikti trūkstamą informaciją/dokumentus. Jei per nustatytą laiką projekto vykdytojas neatsako į Agentūros paklausimą ir nepateikia prašomų duomenų, siunčiamas antras paklausimas. Antrą kartą negavus atsakymo per 10 darbo dienų, mokėjimo prašymas vertinamas pagal turimus duomenis. Jei projekto vykdytojas dėl objektyvių priežasčių vėluoja pateikti prašomą informaciją, apie tai turi pranešti raštu. Pranešimas laikomas įteiktu praėjus 2 darbo dienoms po jo išsiuntimo registruotu paštu.
121. Jei vertinant mokėjimo prašymą kyla įtarimų, kad dokumentuose pateikta neteisinga informacija, atliekama užsakomoji patikra vietoje.
122. Jei projekto vykdytojas gavo kompensaciją už palūkanas, priskaičiuotas už imtą paskolą, projektui įgyvendinti, kompensuotų palūkanų ir priskaičiuotų tinkamų išlaidų bendra suma negali viršyti viešosios paramos dalies nustatyto procento dydžio.
123. Įvertinus mokėjimo prašymą priimamas sprendimas:
 - 123.1. atmesti mokėjimo prašymą;
 - 123.2. dalinai apmokėti mokėjimo prašyme prašomą paramos sumą;
 - 123.3. pilnai apmokėti mokėjimo prašymą.
124. Jei priimtas sprendimas dėl mokėjimo prašymo atmetimo ar dalinio apmokėjimo, Mokėjimo prašymų skyriaus darbuotojas siunčia projekto vykdytojui informacinį laišką per 10 darbo dienų nuo tokio sprendimo priėmimo, kuriame nurodo tokio sprendimo priežastis ir motyvus.

XXVIII. PARAIŠKŲ IR MOKĖJIMO PRAŠYMŲ PATIKROS VIETOJE

125. Agentūros Kontrolės departamento darbuotojai atliks paraiškų ir mokėjimo prašymų, pateiktų paramai gauti pagal BPD priemones, patikras vietoje. Patikros vietoje metu bus tikrinami pareiškėjo/projekto vykdytojo paraiškoje/mokėjimo prašyme ir jų prieduose pateikti duomenys ir jų atitikimas tikrovei.
126. Paraiškos ar mokėjimo prašymo vertinimo metu pagal Agentūros Kontrolės departamentui vertintojų pateiktą užklausimą gali būti atliekamos ir užsakomosios patikros vietoje, kurių metu tikrinami paraiškoje ar mokėjimo prašyme pateikti duomenys, dėl kurių teisingumo iškilo abejonių vertinant paraišką ar mokėjimo prašymą.
127. Apie numatomą patikrą vietoje pareiškėjas/projekto vykdytojas gali būti informuojamas iš anksto.
128. Patikrų vietoje metu atliekamas fizinis pareiškėjo paraiškoje ar projekto vykdytojo mokėjimo prašyme bei jų prieduose deklaruotų duomenų patikrinimas ir surašoma patikros vietoje ataskaita. Pareiškėjui/projekto vykdytojui turi būti sudaryta galimybė susipažinti su patikros vietoje ataskaita. Jeigu patikros vietoje metu buvo nustatyti neatitikimai, patikros vietoje ataskaitos kopija paliekama pareiškėjui/projekto vykdytojui tą pačią dieną arba, nesant

galimybei padaryti ataskaitos kopijos, siunčiama pareiškėjui/projekto vykdytojui per tris darbo dienas faksu arba paštu.

129. Patikros vietoje metu nustačius neesminių neatitikimų, kurie nepažeidžia sutarties ir gali būti ištaisyti projekto vykdytojo, Agentūra suformuluoja reikalavimus projekto vykdytojui ir nustato terminus jiems įvykdyti. Apie reikalavimų įvykdymą projekto vykdytojas privalo pranešti Agentūrai pateikdamas projekto įgyvendinimo ataskaitą, jei Agentūra nenurodo kitaip.
130. Nustačius sutarties pažeidimų, Agentūra apie tai informuoja Žemės ūkio ministeriją ir turi teisę sustabdyti arba nutraukti mokėjimų projekto vykdytojui procedūras, nutraukti sutartį, pareikalauti grąžinti jau išmokėtas lėšas.
131. Jei Agentūra įtaria, kad projekto vykdytojo pažeidimai yra nusikalstamo pobūdžio, apie tai per 5 darbo dienas informuoja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybą prie Vidaus reikalų ministerijos.
132. Agentūros Kontrolės departamento darbuotojai penkerius metus nuo paramos sutarties pasirašymo turi teisę atlikti įvykdyto projekto priežiūros patikras vietoje, kurių metu tikrinama, ar projekto vykdytojas ir po projekto įgyvendinimo laikosi paramos sutartyje numatytų sąlygų.

XXIX. PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS

133. Projekto vykdytojas privalo teikti Agentūrai tarpines ir galutinę projektų įgyvendinimo ataskaitas²³ ir veiklą pagrindžiančius dokumentus.
134. Tarpinės (galutinės) projekto įgyvendinimo ataskaitos forma, 2004 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 3D-436, pateikiama Agentūros interneto tinklalapyje adresu: www.nma.lt.
135. Projekto vykdytojas tarpines (per mėnesį, pasibaigus kiekvienam metų ketvirčiui) projekto įgyvendinimo ataskaitas teikia Agentūros Kaimo plėtros programų departamento Administravimo ir analizės skyriui.
136. Gavusi tarpinę ataskaitą Agentūra ją išnagrinėja per 20 darbo dienų ir nustato, ar projektas vykdomas laikantis sutarties sąlygų. Patikrinusi ir įvertinusi tarpinę ataskaitą Agentūra:
 - 136.1. ją patvirtina;
 - 136.2. paprašo pateikti papildomą informaciją per 20 darbo dienų ir/arba nusprendžia atlikti projekto patikrą vietoje;
 - 136.3. atmeta, išdėstydama atmetimo motyvus, ir nustato terminą, per kurį projekto vykdytojas turi ištaisyti ataskaitos/projekto įgyvendinimo trūkumus ir pateikti naują tarpinę projekto įgyvendinimo ataskaitą.
137. Jeigu projekto vykdytojas laiku nepateikia tarpinės projekto įgyvendinimo ataskaitos, Agentūra apie tai raštu primena projekto vykdytojui ir nustato 20 darbo dienų terminą jai pateikti.
138. Jeigu projekto vykdytojas tarpinės projekto įgyvendinimo ataskaitos laiku nepateikia ir po priminimo arba Agentūra ją atmeta 3 kartus, Agentūra gali inicijuoti paramos projekto vykdytojui sustabdymą, nutraukimą ir/arba suteiktos paramos ar jos dalies grąžinimą.
139. Galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą projekto vykdytojas teikia Agentūrai kartu su galutiniu mokėjimo prašymu ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo projekto pabaigos.
140. Galutinėje projekto įgyvendinimo ataskaitoje:
 - 140.1. pateikiama projekto įgyvendinimo santrauka, išdėstomos projekto metu įgyvendintos veiklos sritys ir pasiekti rezultatai (planuoti bei nurodyti paraiškos specialiojoje (B) dalyje ir faktiškai pasiekti);
 - 140.2. apibendrinami iškilę sunkumai ir priemonės, kurių buvo imtasi jiems spręsti, taip pat pateikiamos rekomendacijos, kaip projektą buvo galima įgyvendinti geriau;
 - 140.3. apibendrinami atlikti viešieji pirkimai (jei tokie buvo) ir aprašomos įgyvendintos viešumo priemonės;

²³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. 1K-033.

- 140.4. pateikiama finansinė ataskaita pagal atskirus finansavimo šaltinius, kurioje nurodomos planuotos bei faktiškai panaudotos kiekvieno šaltinio lėšos ir visos patirtos tinkamos kompensuoti projekto išlaidos;
- 140.5. aprašomos veiklos tęstinumo galimybės: kaip planuojama naudoti projekto rezultatus, kas atsakingas už jų naudojimą, kaip gali būti užtikrinta projekto rezultatų sklaida.
141. Baigęs įgyvendinti projektą, projekto vykdytojas privalo kasmet Agentūros Kaimo plėtros programų departamento Administravimo ir analizės skyrių informuoti apie įgyvendinto projekto pasikeitimus (pildoma projekto įgyvendinimo ataskaita).

XXX. DOKUMENTŲ SAUGOJIMAS

142. Visi su BPD įgyvendinimu susiję dokumentai turi būti saugomi mažiausiai 10 metų nuo paramos sutarties pasirašymo Agentūroje datos.
143. Projekto vykdytojas visų su BPD įgyvendinimu susijusių dokumentų saugojimą organizuoja vadovaudamasis Bendrųjų dokumentų saugojimo terminų rodykle, patvirtinta Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugpjūčio 15 d. įsakymu Nr. 38 (Žin., 1997, Nr. 78-2006).
144. Projekto vykdytojas privalo užtikrinti su BPD įgyvendinimu susijusių dokumentų saugumą ir prieinamumą Finansų, Žemės ūkio ministerijų, Valstybės kontrolės, Europos Komisijos ir ES Audito Rūmų įgaliojtiems atstovams.
145. Projekto vykdytojas privalo saugoti:
- 145.1. paraiškos ir jos priedų kopijas;
 - 145.2. paraiškos keitimo vertinimo metu dokumentų kopijas;
 - 145.3. sutarties ir visų sutarties pakeitimų originalus;
 - 145.4. tarpinių ir galutinių projekto įgyvendinimo ataskaitų ir jų priedų kopijas ir kitus;
 - 145.5. išlaidas pateisinančių ir įrodančių dokumentų originalus;
 - 145.6. susirašinėjimo su Agentūra ir Žemės ūkio ministerija dokumentų kopijas;
 - 145.7. viešųjų pirkimų vykdymo originalus arba kopijas;
 - 145.8. įgyvendintas viešumo priemones įrodančius dokumentus ir kitus;
 - 145.9. mokėjimo prašymų kopijas.

XXXI. VIEŠUMAS

146. Iš ES struktūrinių fondų pagal BPD konkrečiam projektui paramą gaunantis projekto vykdytojas privalo imtis informavimo ir viešinimo priemonių²⁴, kad galimi pareiškėjai, tikslinės grupės ir visuomenė daugiau sužinotų apie ES paramą, jos teikiamas galimybes ir rezultatus.
147. Pagrindinės suteiktos paramos viešumo priemonės, įgyvendinant ES struktūrinių fondų iš dalies finansuojamą projektą, yra:
- 147.1. skelbimų lentos;
 - 147.2. atminimo lentos;
 - 147.3. plakatai (stendai patalpose);
 - 147.4. informacinė medžiaga;
 - 147.5. informaciniai renginiai;
 - 147.6. pranešimai žiniasklaidai;
 - 147.7. kitos.
148. Pareiškėjas privalo:

²⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. birželio 17 d. įsakymas Nr. 1K-233 „Dėl informavimo apie Europos sąjungos struktūrinių fondų paramą pagal Lietuvos 2004-2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą ir suteiktos paramos viešinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin. 2004, Nr. 98-3650).

- 148.1. išplatinti bent vieną pranešimą žiniasklaidai;
 - 148.2. įgyvendinti bent vieną iš šių Gairių 147.1, 147.2 ar 147.5 punktuose nurodytų priemonių, kai vykdomas infrastruktūros projektas. Skelbimų lentos statomos pradėjus vykdyti projekte numatytus darbus, nuimamos ne vėliau kaip po šešių mėnesių juos pabaigus ir keičiamos atminimo lentomis;
 - 148.3. įgyvendinti bent vieną iš šių Gairių 147.2, 147.3, 147.4, 147.5 punktuose nurodytų priemonių, kai vykdomas gamybos sektoriaus plėtros projektas. Projekto vykdytojas turi užtikrinti, kad projekte dalyvaujantys ūkio subjektai žinotų apie ES struktūrinių fondų paramą projektui;
 - 148.4. prisiimti atsakomybę už informavimo ir viešumo priemonių turinį ir užtikrinti jų kokybę.
149. Visose šių Gairių 147 punkte nurodytose informavimo ir viešumo priemonėse turi būti naudojami ES ir BPD ženklai. Prie ES ženklo užrašo rašoma „Projektą iš dalies finansuoja Europos Sąjunga“. BPD ženklas naudojamas kartu su užrašu „Projektą remia Lietuvos Respublika“. Taip pat rekomenduojama nurodyti, kad parama teikiama iš EŽŪOGF Orientavimo skyriaus.
150. Kartu su ES ir BPD ženklais gali būti naudojamas ir projekto vykdytojo ženklas.
151. Informavimo ir viešumo priemonėse pageidautina apibrėžti EŽŪOGF uždavinius. Šie apibūdinimai turi būti naudojami straipsniuose, metų ataskaitose, pranešimuose žiniasklaidai, leidiniuose, kalbose ir kitur. Prireikus pateiktas EŽŪOGF aprašymas gali būti trumpinamas. Informuojant svarbu pabrėžti ES struktūrinio fondo, kartu ir ES, naudą žmonių gerovei.
152. Vartotini šie EŽŪOGF uždavinių aprašymai:
- 152.1. EŽŪOGF remia konkurencingą žemės ūkį, kaip pagrindinę veiklą kaimo vietovėse;
 - 152.2. EŽŪOGF teikia paramą diegiant naujus ūkininkavimo metodus;
 - 152.3. EŽŪOGF užtikrina alternatyvių ūkio šakų plėtrą kaimo vietovėse;
 - 152.4. EŽŪOGF saugo aplinką, kraštovaizdį ir kaimo vietovių paveldą.

XXXII. GAIRIŲ KEITIMO TVARKA

153. Šios Gairės gali būti keičiamos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu. Pasikeitus šiose gairėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos tų teisės aktų nuostatos.

***Pastaba.** Šios gairės bus išleistos atskiru leidiniu, kuriame bus pateiktos paraiškos bendroji (A), specialioji (B) dalys, jų pildymo instrukcijos ir Gairėse nurodyti teisės aktai.*